

Tallinna eelarvestrateegia aastateks 2018–2021

Tallinna eelarvestrateegia sisu

Tallinna eelarvestrateegia on linna arengudokument, milles kavandatakse linna arengudokumentides sätestatud eesmärkide saavutamiseks vajalike tegevuste finantseerimist. Eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada linna eelarvestamise jätkusuutlikkus keskpikas raamistikus ning toetada linna tegevusvaldkondade juhtimise tulemuslikkust.

Tallinna eelarvestrateegia sihtgruppideks on linna juhtkond, linna ametiasutused, valitsusasutused, reitingu- ja auditiagentuurid, krediidiasutused, avalikkus jt.

Eelarvestrateegia on eelseisvate aastate rahalisi võimalusi käsitlev finantsplaan, mis lähtub selle koostamise hetkel teada olevatest mõjuritest. Tulenevalt välistegurite olulisest mõjust linna eelarvele, millest olulisemad on muutused üldises majanduskeskkonnas ning riigi eelarvepoliitilised valikud, uuendatakse eelarvestrateegiat igal aastal, täpsustades nelja eelseisva aasta kavasid ning täiendades aastase prognoosi võrra. Nii kohandatakse pidevalt linna keskpika ajavahemiku plaane vastavalt muutustele majandus- ja õiguskeskkonnas ning linna arengueesmärkides.

Eelarvestrateegia on aluseks linna eelarve eelnõu koostamisel, sihtotstarbelise toetuse taotlemisel ja ka linna valitseva mõju all olevate äriühingute, sihtasutuste ning mittetulundusühingute finantstegevuse suunamisel. Eelarvestrateegia alusel määratakse linna ametiasutuste haldusalade tulude sihttasemed ja kulutuste piirmäärad iga-aastaste eelarve projektide koostamisel.

Eelarvestrateegia annab linna juhtkonnale ning ametiasutustele vajalikud lähteandmed linna tegevusvaldkondade arengu kujundamiseks eelseisval neljal aastal ja kulutuste kavandamiseks selliselt, et areng ja majandustegevus oleksid jätkusuutlikud ning vastavuses kehtiva õiguskeskkonnaga. See annab linlastele ülevaate linna arengute osas tagab ka linna koostööpartneritele parema kindlustunde.

Reitinguagentuurid ja krediidiasutused saavad linna eelarvestrateegiast lähteandmeid linna finantsvõimekuse hindamiseks. Valitsusasutused kasutavad linna eelarvestrateegias esitatud teavet linna finantsmajandusliku tegevuse seireks. Rahandusministeerium jälgib eelarvestrateegia alusel kavandatavaid muutusi linna ja tema arvestusüksuse netovõlakooormuses ja, põhitegevuse tulemis. Avalikkus saab eelarvestrateegiast olulist teavet linna arengusuundade ja -võimaluste kohta, sh kavandatavate tulude, kulude, investeeringute ja võlakohustuste muutuse kohta.

Tallinna eelarvestrateegia koostamise õiguslikud alused

Eelarvestrateegia koostamisel on arvestatud Tallinna arengukavaga aastateks 2014–2020, Tallinna positiivse programmiga aastateks 2018–2022, Tallinna innovaatiliste lahenduste teekaardiga ja teiste linna arengudokumentidega. Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (edaspidi *KOFS*) § 20 lõikele 1 koostatakse eelarvestrateegia arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks. Eelarvestrateegias tuleb esitada kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, samuti eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse kulud, olulisemad tegevused investeeringute osas, investeeringute kogumaksumuse prognoos ja võimalikud finantseerimisallikad, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus, informatsioon eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike maksude ja maamaksumäära muudatustest. Lisaks kohaliku omavalitsuse üksuse enda andmestikule peab seaduse kohaselt eelarvestrateegias andma ülevaate ka kohaliku omavalitsuse üksuse ja temast sõltuvate üksuste¹ majandusolukorrast, sh avaldama arvnäitajad, mis on vajalikud

¹ raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all

põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse määra arvutamiseks. Samuti kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse² põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormus eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodi igaks aastaks prognoositav põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormus iga aasta lõpu seisuga. Strateegias võib lisaks avaldada ka muud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise korraldamiseks olulist informatsiooni.

1. Linna majandusliku olukorra analüüs

Rahvastik

Tallinna linn on Eesti suurim omavalitsusüksus, kus rahvastikuregistri andmeil elas 2017. aasta alguse seisuga 443 623 inimest. Tallinnas elab 33% Eesti elanikkonnast. Viimastel aastatel on linlaste arv kiiresti kasvanud, eelneva nelja aastaga (01.01.2013–01.01.2017) on linna elanikkond suurenenud 23 793 inimese võrra, sh 2016. aastal 4106 inimese võrra. 2017. aasta 1. mai seisuga oli Tallinnas juba 444 885 elanikku.

Kõige enam on viimastel aastatel Tallinna elama asunud inimesi Tartust, Narvast, Pärnust, Kohtla-Järvelt, Sillamäelt ja Rakverest. Palju on ka välismaalt saabujaid, sh kodulinna naasnud endisi tallinlasi. Negatiivne elanike rändesaldo on Tallinnal lähivaldadega, eelkõige Rae, Viimsi, Harku, Saue ja Kiili vallaga.

Tabel 1 Tallinna elanike arvu muutus 2016. aastal (allikas: Eesti rahvastikuregister)

Tallinna elanike arv 01.01.2016				439 517
Registreeriti sündide	5 036	Registreeriti surmasid	4 337	699
Registreeris Tallinna	16 057	Lahkus Tallinnast	11 321	4 736
sh Tartu linnast	806	sh Tartu linna	369	437
Narva linnast	523	Narva linna	122	401
Pärnu linnast	450	Pärnu linna	179	271
Kohtla-Järve linnast	365	Kohtla-Järve linna	96	269
Sillamäe linnast	175	Sillamäe linna	45	130
Rakvere linnast	196	Rakvere linna	77	119
Haapsalu linnast	163	Haapsalu linna	50	113
Jõhvi vallast	122	Jõhvi valda	31	91
Viljandi linnast	159	Viljandi linna	81	78
Valga linnast	92	Valga linna	29	63
Rae vallast	308	Rae valda	893	-585
Viimsi vallast	623	Viimsi valda	1036	-413
Harku vallast	380	Harku valda	608	-228
Saue vallast	252	Saue valda	461	-209
välismaalt	1 923	välismaale	2 622	-699
aadressita isikud	4 178	aadressita isikud	1 214	2 964
teistest omavalitsustest	5 342	teistesse omavalitsustesse	3 408	1 934
Registrikorrastus				-1 329
Tallinna elanike arv 01.01.2017				443 623

Tallinna elanikkond kasvab paljuski tänu sellele, et linn on suutnud tagada heal tasemel avalikud teenused, linn soodustab ja toetab uute töökohtade loomist ja elamuehitust. Paranenud elukeskkond ja heal tasemel linna teenused suurendavad Tallinna linna atraktiivsust eeskätt nende kohalike omavalitsuste elanike hulgas, kus on oluliselt halvenenud avalike teenuste kättesaadavus, kus kaovad töökohad ning kus ühistranspordi kasutamise võimalused on ebapiisavad. Selle tulemusena on linna elanikkond kasvanud eelkõige tööeas elanike arvelt vanuses 20–63 aastat, mis on olnud aluseks ka linna maksumaksjate arvu kasvule.

Eeldatavalt kasvab Tallinna rahvaarv järgnevatel aastatel mõõdukas tempos, ca 2 tuhat elanikku aastas. Prognoosi kohaselt võib Tallinna rahvaarv kasvada 2021. aasta lõpuks 448 000 – 450 000 elanikuni.

olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest.

² kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuv üksus.

Rahvastikuprognosi kohaselt väheneb Eesti tööeline elanikkond. Seega väheneb ka nende inimeste arv, kes Eesti sisese töörände teel asuvad elama pealinnaregiooni, sh Tallinna. Samas süveneb trend, et varasematel aastatel Eestist välismaale lahkunudest naasevad paljud just Tallinna ja Harjumaale. Ka enamusest välismaalt Eestisse tööle- ja elamaasunud inimestest on oma elukohaks valinud Tallinna või lähipiirkonna. Negatiivset mõju Tallinna elanike arvule võib avaldada eelkõige elanike ja eeskätt noorte väljaränne välismaale.

Tabel 2 Tallinna elanike vanuseline struktuur 2017. aasta alguses

Linnaosa	Vanusegrupid								Kokku linnaosas	
	kuni 6 a	osat. %*	7–19 a	osat. %*	20–63 a	osat. %*	64 a jne	osat. %*	elanikke	osat. %**
Haabersti	3 456	7,7	5 811	13,0	25 786	57,7	9 634	21,6	44 687	10,1
Kesklinn	5 193	8,4	7 522	12,2	40 492	65,7	8 439	13,7	61 646	13,9
Kristiine	2 564	7,8	3 809	11,5	20 422	61,9	6 201	18,8	32 996	7,4
Lasnamäe	8 848	7,4	13 298	11,2	74 386	62,4	22 648	19,0	119 180	26,9
Mustamäe	4 540	6,7	6 935	10,2	40 445	59,7	15 787	23,3	67 707	15,3
Nõmme	3 019	7,7	5 630	14,3	23 225	59,0	7 483	19,0	39 357	8,9
Pirita	1 632	8,9	2 869	15,6	11 193	61,0	2 659	14,5	18 353	4,1
Põhja-Tallinn	4 363	7,3	6 157	10,3	38 388	64,3	10 789	18,1	59 697	13,5
Tallinn kokku	33 615	7,6	52 031	11,7	274 337	61,8	83 640	18,9	443 623	100,0

* linnaosa iga vanusegrupi osatähtsus linna elanike arvust

** linnaosa elanike arvu osatähtsus Tallinna elanike arvust

Tööeline elanikkond (vanuses 20 kuni 63 aastat) moodustab täna linlaste koguarvust ca 61,8%, eakamaid vanuses 64 ja enam aastat on 18,9%. Aastaga on kasvanud Tallinna elanikkonnas kuni 6-aastaste ning tööeliste (20–63) osatähtsus, vähenenud on noorte vanuses 7–19 ning eakamate (64 ja vanemate) osatähtsus.

Elanike arvu kasv tähendab linnale ühelt poolt tulude kasvu, kuid samal ajal tuleb arvestada ka vajadusega pakkuda suurenenud elanikkonnale suuremas mahus avalikke teenuseid. Uute elamupiirkondade arendamisega ja elamumaa tihendamise ja kaasneva vajaduse ajakohastada laste päevahoiu- ja koolivõrku, rajada ja rekonstrueerida spordirajatisi, vabaaja veetmise kohti ning arendada teedevõrku ja ühistranspordiühendusi. Rahvastikuprognosi kohaselt kasvab edaspidi eakate osakaal, mis toob kaasa suurema nõudluse ka hoolekande-, meditsiini- ja muude nimetatud vanuserühmale vajalike teenuste järele. See avaldab mõistetavalt otsest mõju ka linna eelolevate perioodide kulutustele.

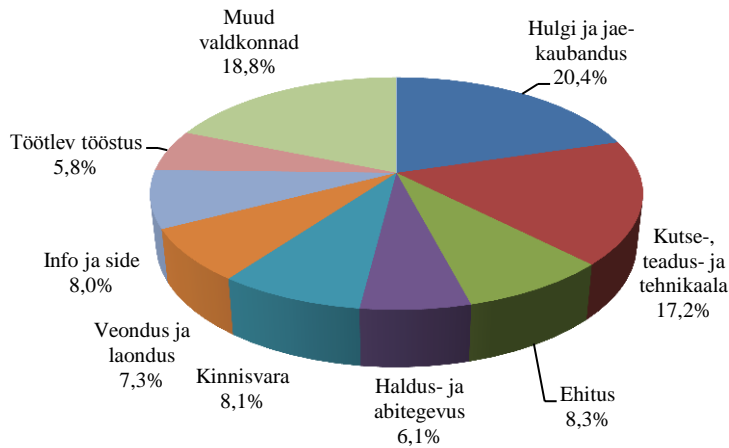
Ettevõtluskeskkond

Eesti sisemajanduse kogutoodangust annab Tallinn täna ligi 53%, koos ülejäänud Harjumaaga omavalitsustega aga 63%. Ühe tallinlase kohta moodustab sisemajanduse kogutoodang üle 26 tuhande euro aastas, mis on 66% kõrgem Eesti keskmisest tasemest.

2016. aastal oli äriregistrisse kantud 51,1 tuhat Tallinna aadressil registreeritud ettevõtet, mis moodustab 42,4% Eestis registreeritud ettevõtete arvust. Aastaga kasvas tegutsevate ettevõtete arv 400 võrra ehk 2,8%.

Tallinna ettevõtetest enamuse (93,1%) on väikesed alla 10 töötajaga ettevõtted. 2016. aastal oli linnas 558 ettevõtet töötajate arvuga 50–249 ning 111 ettevõtet, kus töötajate arv ületas 250 töötajat.

Tallinna linnas paiknevad ettevõtted on oluliselt tööandjaks ka pealinnaga piirnevate valdade ning üha enam ka paljude teiste Eesti omavalitsuste elanikele. Kümned tuhanded linna ja lähivaldade elanikud siirduvad igapäevaselt tööle naabervaldade või -linna. Pendelrände mahud on aasta-aastalt kasvanud. Selle tulemusena on Tallinn üha enam põimunud lähivaldadega ning majandustegevuse ja tööhõive mõttes kasutatakse üha enam mõistet pealinnaregiooni. See eeldab jätkuvat tihedat koostööd lähivaldadega eeskätt teede ja tehnovõrkude rajamisel ning hariduse ja ühistranspordi korraldamisel.

Joonis 1 Tallinna ettevõtluse valdkondlik struktuur 2016. aastal

Linna tegevus eelarvestrateegias käsitletaval perioodil ettevõtluskeskkonna arengu tagamiseks:

- ettevõtlusaktiivsuse taseme säilitamiseks ja ettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime tugevdamiseks jätkatakse ettevõtluse toetamist koolitamise ja nõustamise kaudu;
- tehakse koostööd ettevõtlust toetavate tugistruktuuride, erialaliitude ning haridus- ja teadusasutustega;
- jätkatakse ettevõtlus- ja innovatsioonipäeva traditsiooni;
- jätkatakse valdkondlike ettevõtluse tugistruktuuride tugevdamist läbi projektipõhise toetamise (mittetulundustegevuse toetus);
- koostöös Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega jätkatakse ettevõtjatele aktuaalse ettevõtlusalase informatsiooni ja kompetentse konsultatsiooni kindlustamiseks ettevõtja starditoetuse eelhindamisega;
- arendatakse Targa linna koostöövõrgustikku ja tehnoloogiaid (Smart City – innovaatiliste toodete ja teenuste katsetamise võimaluste rakendamise soodustamine läbi lepingulise koostöö Tallinna Teaduspargiga Tehnopol);
- aidatakse kaasa klatripõhiste koostöövormide tekkele (klatriklubi üritustesarja tegevuste koordineerimine, klatrikooslustele oluliste välisdelegatsioonide ja võtmeekspertide linnapoolne vastuvõtmine ja oluliste ürituste kaaskorraldamine);
- Tallinna kui turismisihtkohta turundatakse aktiivselt sotsiaalmeedias ja internetikanalites. Panustatakse turunduskanali www.visittallinn.ee kasutusmugavuse tõstmisele ja vaatajaskonna kasvatamisele;
- turismisihtkoha tutvustamisel meedias panustatakse ainult laia jälgijas- ja lugejaskonnaga blogijatele, vlogijatele, fotograafidele ja ajakirjanikele;
- turule tuuakse Tallinn Card mobiilpilet ja arendatakse välja online müügikeskkond;
- arendatakse Tallinna traadita interneti levialasid, võttes kasutusele kõrgekvaliteedilise, s.o kaasaegse tehnoloogia abil leviva vähemalt 30 Mbit/s kiirusega internetiühenduse.

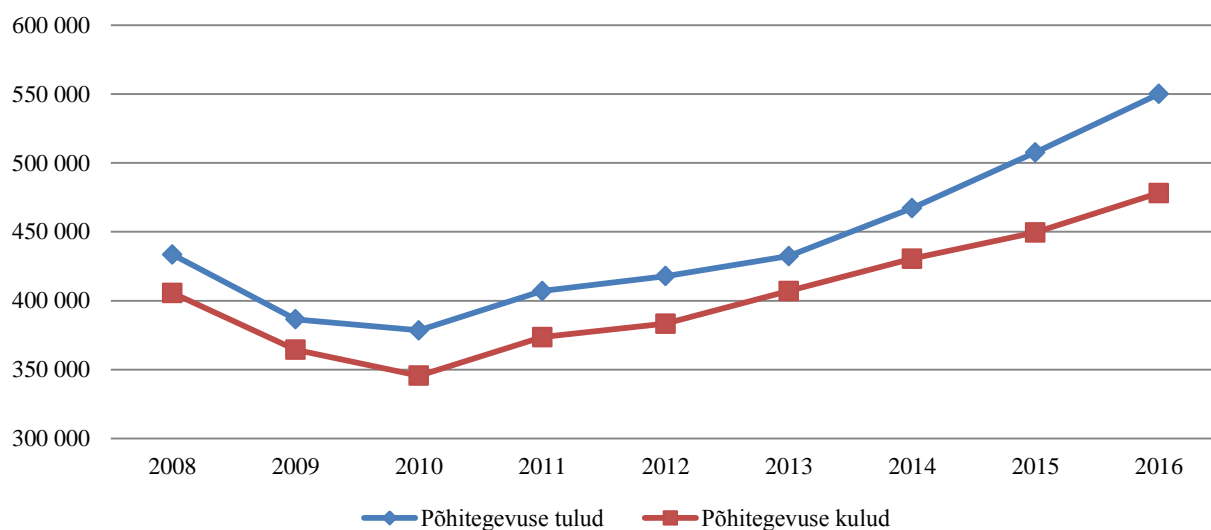
Linna finantsmajanduslik hetkeseis

Linna krediitvõimekust hindavad igal aastal reitinguagentuurid. 2016. aasta novembris kinnitas reitinguagentuur Fitch linnale taas kõrgetasemelise krediitireitingu tasemel A, muutes seejuures väljavaate stabiilsest positiivseks. Samal ajal muutis reitinguagentuur Moody's linna krediitireitingut, tõstes selle tasemelt A3 tasemele A2, stabiilse väljavaatega. Krediitireitingu paranemise põhjustena on reitinguagentuurid välja toonud jätkuvalt paranenud põhitegevuse tulemi, linna kõrge likviidsuse, mõõduka otsese võlakoormuse, mitmekesise majanduse ning stabiilse regulatiivse keskkonna. Kõik need tegurid koos kõrgetasemelise finantshaldusega hoiavad linna riskid mõõdukal tasemel ning sarnaste trendide jätkumisel loovad eelduse krediitireitingu tõstmiseks tulevikus.

Tallinna linna 2016. aasta konsolideeritud majandusaasta aruannet auditeeris KPMG Baltics OÜ, kes esitas linna juhtkonnale 2016. aasta raamatupidamise aastaaruande auditeerimise tulemusena märkusteta vandeaudiitori aruande. Märkusteta vandeaudiitori aruanne on kinnitus sellele, et linna

finantsaruandlus on usaldusväärne ning kajastab õigesti ja õiglaselt linna finantsmajanduslikku seisundit.

Joonis 2 Tallinna linna põhitegevuse tulud ja põhitegevuse kulud aastatel 2008–2016 (tuhat €)

Tallinna põhitegevuse tulem on olnud kõigil aastatel positiivne. Tallinna linna põhitegevuse tulem oli 2016. aastal 72 miljonit eurot ja kattis linna laenudega seotud kulud, s.o intressikulud koos laenude põhiosa tagasimaksetega (kokku 14 miljonit eurot). 2016. aasta lõpu seisuga oli linnal vabu vahendeid (raha ja pangakontode saldo) 61 miljonit eurot, mis kattis linna lühiajalisi kohustusi 1,3 korda. Eelarve tulem peale investeerimistegevust oli positiivne. Aastaga vähenesid linna (ilma arvestusüksusesse kuuluvate üksusteta) võlakohustused 6 miljonit eurot, ning moodustasid aasta lõpu seisuga 248 miljonit eurot (sh laenukohustused 244 miljonit eurot). Linna netovõlakoormus oli 187 miljonit eurot, moodustades põhitegevuse tuludest 33,8% (seadusega lubatud kuni 60%).

Linna arvestusüksuse põhitegevuse tulud olid 2016. aastal 733 miljonit eurot, põhitegevuse kulud 635 miljonit eurot ning põhitegevuse tulem 97 miljonit eurot. Linna arvestusüksuse tulem peale investeerimistegevust oli positiivne. Arvestusüksuse netovõlakoormus põhitegevuse tuludest moodustas 31,1%.

2016. aastal kuulus linna arvestusüksusesse 273 linna asutust ning 21 linna valitseva mõju all olevat aktsiaseltsi, sihtasutust ja mittetulundusühingut, nendest Sihtasutus Vene Muuseum on käesolevaks ajaks likvideeritud ning Ühistupanga Asutamise Sihtasutus likvideerimisel. Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid kuulub arvestusüksusesse alates 2016. aastast. Linna konsolideerimisgruppi kuuluvatest üksustest ei kuulu arvestusüksusesse Aktsiaselts Tallinna Soojus, Aktsiaselts Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus, Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik ja Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus.

Linna arvestusüksuses töötas 2016. aastal kokku 18 565 töötajat, nendest linna asutustes 12 265 ja linna valitseva mõju all olevates üksustes 6303. Linna asutuste töötajate keskmine töötasu oli 2016. aastal 1045 eurot kuus, olles madalam Eesti keskmisest töötasust 1146 eurot.

2016. aasta lõpetasid linna arvestusüksusesse kuuluvad linna konsolideerimisgrupi üksused järgmiste tulemustega:

Tabel 3 Linna arvestusüksusesse kuuluvate üksuste majandusnäitajad 2016. aastal (tuhat €)

Arvestusüksusesse kuuluv üksus	Põhitegevuse		
	tulud	kulud	tulem
Tallinna linn	550 061	-478 086	71 975
Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	92 189	-86 381	5 808
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	56 509	-50 899	5 610
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	26 058	-24 787	1 271
Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osahing	1 776	-1 715	60
Termaki Autopargi Aktsiaselts	1 337	-1 121	216
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	63 753	-52 143	11 610
Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid	1 312	-852	460

Arvestusüksusesse kuuluv üksus

	Põhitegevuse		
	tulud	kulud	tulem
Tallinna Linnahalli Aktsiaselts	391	-434	-43
Sihtasutus Tallinna Lauluväljak	832	-841	-9
Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid	893	-870	23
Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel	1 391	-931	461
Sihtasutus Tallinna Televisioon	3 691	-3 686	5
Sihtasutus Õpilasmalev	581	-579	2
Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus	122	-119	3
Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus	233	-216	17
Sihtasutus Tallinna Vene Muuseum	7	-11	-3
Sihtasutus Vene Lütseum	62	-61	1
Ühistupanga Asutamise Sihtasutus	300	-375	-75
Mittetulundusühing Keskkonnateenused	363	-247	116
Sihtasutus Lutreola	43	-45	-3

Tabel on koostatud Rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemi andmete alusel.

Väliskeskond**Üldine majanduskeskkond**

2016. aasta viimase kvartali Eesti 2,7% majanduskasv annab lootust, et majanduse paigalseisu periood on lõppenud. Aasta kokkuvõttes 1,6% majanduse reaalkasv oli siiski aeglasem kui Euroopa Liidu keskmine. Majanduskasvu vedasid põhiliselt kaubanduse, info ja side tegevusalad, viimased tänu tarkvara arendusteenuste mahu kasvule. Tööstusettevõtete toodangu maht kasvas aastaga 2%, kusjuures kasv oli 2/3 tööstusharudes. Töötleva tööstuse lisandväärtus kasvas aasta kokkuvõttes 0,8%. Sisemajanduse kogutoodangu kasvu andis panuse ka käibemaksu ja aktsiiside hea laekumine. Kaupade ja teenuste eksport kasvas hinnamõju arvestades 4,9%, kusjuures enim mõjutas kasvu elektriseadmete, puidu, puittoodete ja elektroonikaseadmete väljavedu. Peale kaheaastast langusperioodi kasvasid Eesti ehitusettevõtete ehitusmahud 3% ning seda just hoonete osas. Rajatiste ehitamine aga vähenes ligi kümnendiku võrra. Negatiivset mõju majandusele avaldas transiidi mahtude ja sellega seotud majandustegevuse jätkuv vähenemine. Sadamate ja raudtee kaubamaht oli 2016. aastal viimase kümnendi väikseim, vähenedes aastaga vastavalt 4% ja 10%. Eesti sisemajanduse nõudluse 2,6% kasvu andis suurima panuse kodumajapidamiste tarbimiskulutuste suurenemine. Kapitali kogumahutus kahanes aastaga aga reaalarvestuses 2,8%. Aastaga kasvas nii tööhõive kui keskmine palk. Statistikaameti andmetel oli tööga hõivatuid isikuid Eestis 644 600 (sh ka Eesti elanikud, kes töötasid välismaal). Ligi 4400 inimese suurune kasv aastas tulenes põhiliselt nii töövõimereformist kui Maksu- ja Tolliameti tõhusast tööst. 2016. aastal oli Eestis 46 800 töötut. Statistikaameti andmetel oli keskmine brutopalk Eestis 1146 eurot, kasvades aastaga 7,6%. Maksu- ja Tolliameti andmetel oli Eestis 2016. aastal keskmiselt 594 015 tulu deklareerinud inimest kuus ning nende deklareeritud tulu oli 1085 eurot kuus.

Statistikaameti andmetel olid 2016. aastal valitsussektori kogutulud 8 miljardit 507 miljonit eurot, kasvades aastaga 3,8% ja kogukulud 8 miljardit 450 miljonit eurot, kasvades aastaga 3,4%. Valitsussektori eelarve ülejääk moodustas 0,3% ja võlatase 9,5% Eesti sisemajanduse kogutoodangust.

Euroopa Komisjon prognoosis käesoleva aasta mais Eesti majanduskasvuks 2017. aastal ja 2018. aastal vastavalt 2,3% ja 2,8%, mis on üle mitme aasta taas euroala keskmisest kasvust kõrgem (euroala prognoos vastavalt 1,7% ja 1,8%).

Rahandusministeeriumi prognoosi kohaselt kasvab Eesti majandus 2017. aastal 2,4%. 2018. ja 2019. aastal aga prognoositakse majanduskasvu kiirenemist vastavalt 3,1%-le ja 2,8%-le. Prognoos baseerub eeldusel, et sisenõudluse kasvab eeskätt investeringute suurenemisele ning ekspordi kasv kiireneb. Majandusarengut toetab valitsussektori poolt Euroopa Liidu välistoetuste suurem kasutamine ja seda eeskätt investeringute osas. Suurenevad ka erasektori investeringud. Majanduse elavnemist kinnitavad ka 2017. aasta esimese kvartali esialgsed andmed. Tööstustoodangu maht on pidevalt kasvanud, ületades eelmise aasta esimese kvartali mahtu ligi 10%. Eksporti toetab ka meie peamiste majanduspartnerite (Põhjamaad, Läti ja Leedu) majanduse

stabiilne areng, ka Venemaa majandus on pöördunud tõusule. Paranenud välisnõudlus ja müügihindade kasv suurendab ka edaspidi tööstussektori tootmismahutude ja käibe kasvu.

Tabel 4 Eesti majandusnäitajad aastatel 2016–2021 (allikas: Rahandusministeeriumi majandusprognoos 12.04.2017)

Eesti majandusnäitajad 2016–2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
SKP jooksevhindades (mld €)*	20,9	22,1	23,5	24,8	26,2	27,6
SKP nominaalkasv (%)*	3,3	5,6	6,3	5,7	5,6	5,5
SKP püsivhindades (mld €)	17,7	18,2	18,7	19,3	19,8	20,3
SKP reaalkasv (%)*	1,6	2,4	3,1	2,8	2,7	2,7
Tarbijahinnaindeks (%)	0,1	3,3	2,7	2,5	2,5	2,0
Tööhõive (tuhat inimest)	644,6	647,5	649,0	649,5	649,4	650,2
Tööhõive muutus (%)	0,6	0,5	0,2	0,1	0	0,1
Tööpuuduse määr (%)	6,8	7,8	8,9	9,5	9,6	9,6
Keskmine brutokuupalk (€)	1 144	1 211	1 272	1 340	1 411	1 482
Keskmise brutopalka kasv (%)	7,4	5,9	5,0	5,4	5,3	5,1
Reaalpalka muutus (%)	7,2	2,5	2,3	2,9	2,7	3,0
Kaupade ja teenuste eksport (%)	3,6	3,7	3,9	4,0	4,0	3,9
Eratarbimise muutus püsivhindades (%)	4,0	2,2	4,0	2,5	2,2	2,4
Valitsussektori tarbimise muutus (%)	1,0	2,2	0,7	1,1	1,2	1,2
Kapitali kogumahutus põhivarasse (%)	-2,8	9,3	0,0	4,8	4,7	4,7
Jooksevkonto (% SKPst)	2,7	1,3	1,9	1,6	1,4	1,2
Eelarve tasakaal (nominaalne, % SKPst)	0,3	-0,4	-1,7	-1,1	-0,5	-0,4

Omavalitsuste rahastamissüsteem

Kohalike omavalitsuste eelarvelised võimalused sõltuvad riigi eelarve- ja regionaalpoliitikast. Eesti kohalike omavalitsusi iseloomustab piiratud finantsautonoomia, tulubaas sõltub oluliselt riigi kesktasandil tehtavatest fiskaalpoliitilistest otsustustest. Tulusid saab mõjutada vaid kohalike maksude kehtestamisega, maamaksumäära muutmise ja tasuliste teenuste tasumäärade kehtestamisega. 2016. aastal moodustasid kohalikud maksud 0,9% kohalike omavalitsuste eelarve kõigest sissetulekust, maamaksu osa sissetulekust oli 3,5% ja tulul kaupade ja teenuste müügist 11,2%. Tallinna osa kohalike omavalitsuste kõigest kohalikest maksudest moodustas 83,7%. Seega kohalikel omavalitsustel sisuliselt puuduvad võimalused oma tulubaasi suurendamiseks. Põhilise osa eelarve sissetulekust (81,9%) moodustasid eraldised füüsilise isiku tulumaksust ning toetused riigieelarvest ja projektipõhine välisrahastus.

Kohalike omavalitsuste finantsolukord on viimastel aastatel paranenud eelkõige tulumaksu tulu kasvu tulemusena seoses keskmise palga kasvuga ning osades kohalikes omavalitsustes ka tööhõive suurenemisega. 2016. aastal kasvasid kohalike omavalitsuste põhitegevuse tulud 2015. aastaga võrreldes 7,2%, kasvust 80% andsid tulumaks ja saadavad toetused. Samal perioodil kasvasid põhitegevuse kulud 6,1%, sh personalikulud 7,2%, mis on veidi vähem kui Statistikaameti poolt esitatud Eesti keskmine palgakasv 7,6%. Põhivara soetused kasvasid aastaga 8,6%. Kuna laenu jääk mõnevõrra vähenes ja likviidsed varad kasvasid, siis netovõlakoorumus langes 32,9%-lt 30,6%-le.

Uues koalitsioonilepingus riigi tasandil lubatakse oluliselt parandada kohalike omavalitsuste rahastust. 2017. aastal eraldatakse kohalikele omavalitsustele kokku üle 14 miljoni euro jäätmehoolduse korraldamiseks, raske ja sügava puudega laste lapsehoiuks ja muudeks sotsiaalteenusteks, huvitegevuse toetamiseks ning lasteaedade õpetajate palgatõusu motiveerimiseks. 2018. aastal kasvavad nimetatud vahendid ligi 60 miljoni euroni ning ka edaspidi on kavandatud väike tõus. Nimetatud vahenditele lisandub tulumaksu eraldamise määra suurendamise ja tasandusfondi kasvu arvelt 2018. aastal kokku 30 miljonit eurot, 2019. aastal 45 miljonit eurot ja 2020. aastal 55 miljonit eurot. Kohalikele omavalitsustele eraldatakse saastekvoodi (CO₂) müügi vahenditest lasteaedade ja hooldekodude renoveerimiseks 34 miljonit eurot.

Riigi eelarvestrateegias 2018–2021 märgitakse, et 2018. aastal suunatakse kohalike omavalitsuste tulubaasi üldiseks suurendamiseks 30 miljonit eurot, kuid selgitamata on jäänud, kuidas see jaguneb kohalikele omavalitsustele eraldatava tulumaksu ja toetusfondi ning kohalike omavalitsuste vahel. Riigi eelarvestrateegias on välja toodud riiklike toetuste kasvud 2018. aastal:

huviringide toetus 14,25 miljonit eurot, lasteaedade õpetajate palkade tõstmise motiveerimiseks 15 miljonit eurot, koolilõuna kättesaadavuse toetamiseks ca 6 miljonit eurot, kooli tugiteenusteks ca 6 miljonit eurot ja matusetoetusteks 4 miljonit eurot. Eelarvestrateegias käsitletaval perioodil luuakse meede kohalike omavalitsuste elamufondi investeringute toetamiseks summas 57,5 miljonit eurot. Seoses maavalitsuste tegevuse lõpetamisega antakse kohalikele omavalitsustele üle mitmete seni riiklike ülesannete täitmine. Üleandmise õiguslikud alused, korraldus ja rahastamine ei ole aga veel selged.

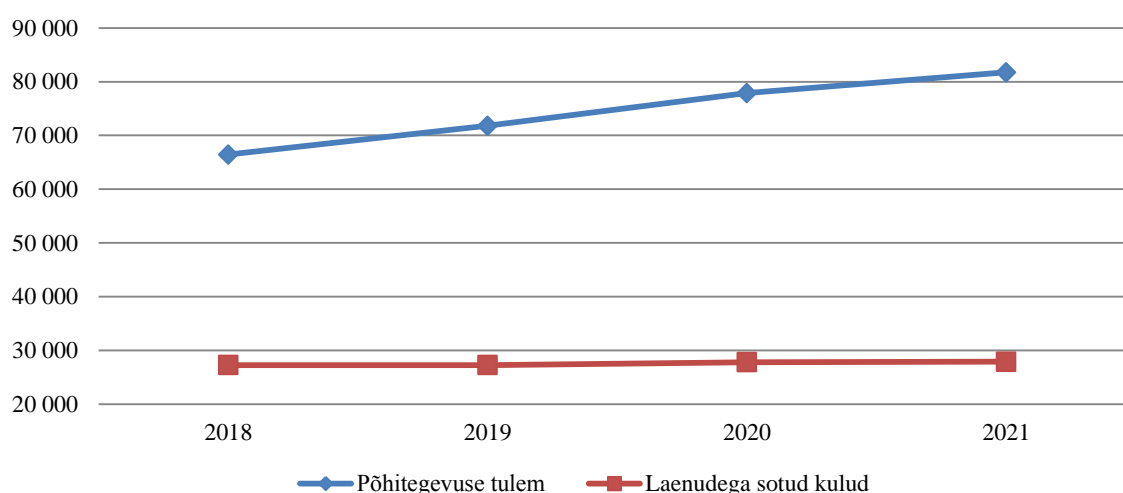
2. Linna eelarvepoliitilised eesmärgid

KOFS § 33 lõike 2 alusel ei tohi kohaliku omavalitsuse üksuse põhitegevuse tulemi väärtus aruandeaasta lõpu seisuga olla väiksem kui null.

Tallinna eelarvepoliitiline eesmärk on juba aastaid olnud hoida põhitegevuse tulemit, s.o põhitegevuse tulude ja kulude vahe enne amortisatsiooni positiivne mahu, mis võimaldab katta vähemalt laenude põhiosa tagasimaksed ja intressikulu. Piisava tegevustulemi olemasolu kriitilisust on rõhutanud ka linnale krediidiireitingut väljastavad reitinguagentuurid. KOFSi meetodika järgi arvestatav linna põhitegevuse tulemit on kogu strateegiaga hõlmatud perioodil püsivalt positiivne ning katab ära ka laenudega seotud kulud. Põhitegevuse tulemit kasvab prognoosi kohaselt 2018. aastaks kavandatud 69 miljonilt eurolt 2021. aasta lõpuks 84 miljoni euroni.

Eesmärk hoida põhitegevuse kulude kasv alla põhitegevuse tulude kasvu võimaldab linnal lisaks laenude teenindamise kuludele panustada senisest enam vahendeid oma investeerimistegevuseks.

Joonis 3 Tallinna linna põhitegevuse tulemit ja laenudega seotud kulud 2018–2021 (tuhat €)

Vaatamata positiivsele põhitegevuse tulemit jääb eelarve tulemit peale investeerimistegevust siiski negatiivseks. Eelarve tulemit mõjutab eelkõige strateegia perioodiks kavandatav põhivara soetuste maht ehk linna investeringute vajadus. Negatiivne tulemit iseloomustab asjaolu, et linnal ei ole piisavalt omavahendeid investeerimisvajaduse katmiseks, mistõttu nähakse ka eeloleval perioodil investeerimistegevuseks vajalike kulutuste katteks ette võõrvahendite kaasamist 25 miljonit eurot aastas.

Võõrvahendite kasutamisel on eesmärk hoida võlakooormus mõõdukal tasemel. KOFS seab võlakooormuste võtmise piirangud nii omavalitsusüksusele kui ka temast sõltuvatele üksustele. Netovõlakooormuse arvestuse aluseks on bilansiliste kohustuste^[1] ja likviidsete varade^[2] vahe. Netovõlakooormus võib iga aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakooormus ulatuda kuni 60 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

^[1] Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus § 34 lg 2

^[2] Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus § 36 lg 1-2

Linna võlakohustustest suurima osa moodustavad investeringute katteks võetud pikaajalised laenud ja emiteeritud võlakirjad.

Linna netovõlakoormus (linn ilma arvestusüksusesse kuuluvate üksusteta) oli 2016. aasta lõpu seisuga 187 miljonit eurot. 2021. aastaks kasvab linna netovõlakoormus tulenevalt prognoositavast finantseerimisvajadusest 253 miljoni euron. Netovõlakoormuse määr oli 2016. aasta lõpu seisuga 33,8% ning see tõuseb strateegiaga hõlmatud perioodi lõpuks eeldatavalt alla 40%.

Tabel 5 Linna põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus aastatel 2016–2021 (KOFSi-järgne, tuhat €)

Netovõlakoormus	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Põhitegevuse tulud (+)	551 747	577 040	599 902	620 922	642 747	663 985
Maksutulud	383 707	404 715	430 430	449 980	470 380	491 280
Tulud kaupade ja teenuste müügist	76 146	76 663	74 878	75 977	76 466	76 038
Saadavad toetused tegevuskuludeks	89 826	92 830	93 226	93 596	94 533	95 429
Muud tegevustulud	2 068	2 832	1 368	1 368	1 368	1 238
Põhitegevuse kulud (-)	479 679	514 568	533 467	549 111	564 881	582 227
Antavad toetused tegevuskuludeks	95 701	90 865	92 000	92 500	93 000	93 300
Muud tegevuskulud	383 978	415 789	432 514	444 144	458 914	475 459
Reservid	0	7 914	8 953	12 467	12 967	13 467
PÕHITEGEVUSE TULEM	72 069	62 473	66 436	71 810	77 865	81 758
Investeeringustegevus	-62 345	-104 936	-73 685	-79 725	-85 547	-86 876
Põhivara müük (+)	3 460	16 634	2 842	2 754	2 709	3 444
Põhivara soetus (-)	54 509	104 866	109 252	79 728	79 134	72 895
Saadav sihtfinantseerimine (+)	1 218	21 728	39 268	24 529	20 218	13 765
Antav sihtfinantseerimine (-)	8 542	40 069	7 443	28 941	31 600	32 150
Aktsiakapitali vähendamine (+)				700	1 300	
Sissemakse aktsia- ja osakapitali (-)	5 380					
Finantstulud (+)	6 284	7 270	8 310	8 310	8 310	8 310
Finantskulud (-)	4 877	5 633	7 410	7 350	7 350	7 350
EELARVE TULEM	9 723	-42 463	-7 249	-7 915	-7 682	-5 118
Finantseerimistegevus	-8 831	38 753	5 140	5 087	4 528	4 460
Kohustuste võtmine (+)		50 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Kohustuste tasumine (-)	-8 831	-11 247	-19 860	-19 913	-20 472	-20 540
Likviidsete varade muutus	8 399	-3 710	-2 110	-2 828	-3 154	-658
Likviidsete varade jääk	61 251	57 541	55 432	52 604	52 604	52 604
Nõuete ja kohustuste saldode muutus	7 506					
Võlakohustused aasta lõpuks	247 837	286 590	291 730	296 817	301 345	305 805
sh laenukohustused	243 833	282 587	287 726	292 814	297 341	301 801
Netovõlakoormus	186 585	229 048	236 298	244 213	248 740	253 200
Netovõlakoormus %	33,8	39,7	39,4	39,3	38,7	38,1

Tallinna linna poolt võetud laenud ja emiteeritud võlakirjad on tähtajaga 10 kuni 20 aastat. Ujuva intressiga võlakohustuste intressibaasiks on 3 ja 6 kuu Euribor, millele lisanduvad lepingus sätestatud riskimarginaalid. Fikseeritud intressimääraga on linnal emiteeritud üks võlakiri tähtajaga 20 aastat.

Soodsa pikaajalise võõrkapitali tagamiseks sõlmis linn 2012. aastal laenulepingu Euroopa Investeeringuspangaga mahus kuni 66,8 miljonit eurot, millest viimane osa summas 21,8 miljonit eurot võeti välja 2014. aasta lõpus. 2015. ja 2016. aastal linn tulenevalt heast likviidsusest eelarves planeeritud võõrvahendeid ei kaasanud. Uus laenuleping Euroopa Investeeringuspangaga mahus 100 miljonit eurot sõlmiti 2017. aasta maikuu, millest esimese osa kavandab linn välja võtta 2017. aasta teises pooles.

Tallinna linnal on kavas eelarvestrateegiaga hõlmataval perioodil võõrkapitali kaasamisel lähtuda järgmistest põhimõtetest:

- võõrkapitali kaasatakse üksnes investeerimisprojektide finantseerimise tagamiseks;
- uusi kontsessioonikokkuleppeid ja kapitalirendilepinguid ei sõlmita;
- võimalusel kaasatakse soodsat pikaajalist kapitali selleks ettenähtud institutsioonidelt (Euroopa Investeeringuspank, Põhjamaade Investeeringuspank jt);
- laenuportfelli kaalutud keskmine eluiga hoitakse vahemikus 9–15 aastat, et tagada piisav laenuenindamise võime;
- vajadusel refinantseeritakse olemasolevaid võlakohustusi, et tagada laenumaksete stabiilsus ja

võlakohustuste teenindamise kulude kokkuhoid;

- intressiriski maandamiseks fikseeritakse vajadusel intressid kuni 50% ulatuses linna laenuportfellist.

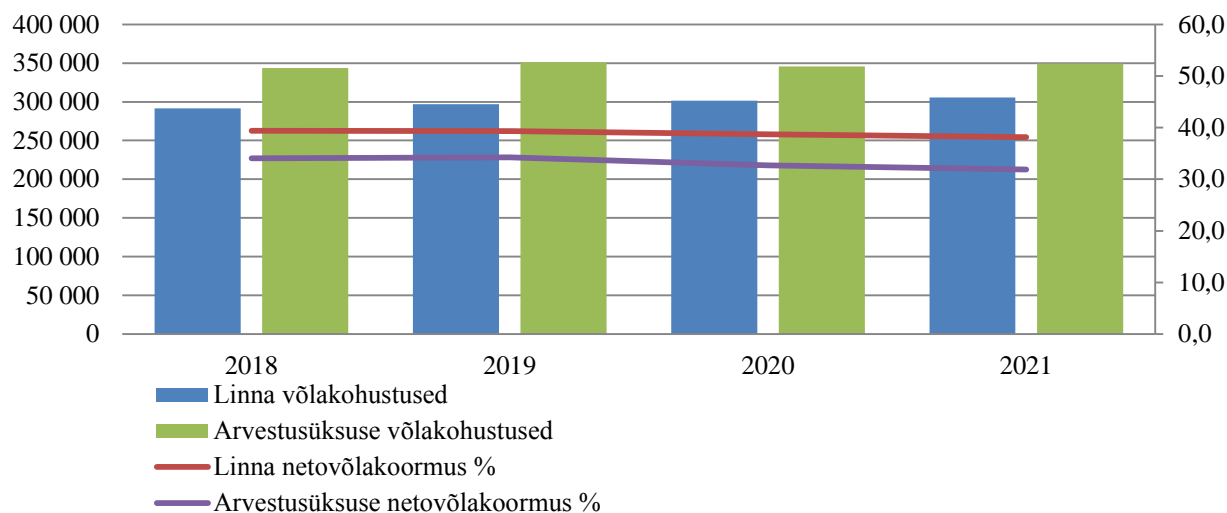
Lisaks linnale omavad laenukohustusi ka linna sõltuvad üksused, sh Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla, Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla ja Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts. Ka eelarvestrateegias käsitletaval perioodil on nimetatud asutused kavandanud kaasata investeerimistegevuse katteks võõrvahendeid (sh nii laenu kui kapitalirenti).

Linna arvestusüksuse netovõlakoormus oli 2016. aasta lõpu seisuga 228 miljonit eurot ning see kasvab prognoositavalt 2021. aasta lõpuks 280 miljoni euroni. Netovõlakoormuse määr oli 2016. aasta lõpu seisuga 31,1% ning see langeb strateegiaga hõlmatud perioodi lõpuks 31,9%ni. Suurem on laenukoormus Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil, kuid see väheneb järgnevatel aastatel seoses linna sihtfinantseerimisega investeringute teostamiseks.

Tabel 6 Linna arvestusüksuse põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus aastatel 2016–2021 (KOFSi-järgne, tuhat €)

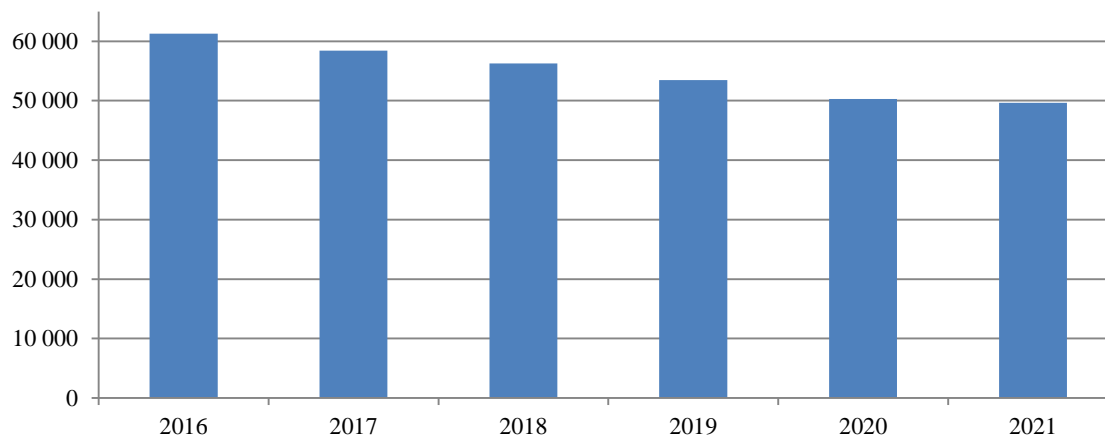
Netovõlakoormus	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Põhitegevuse tulud kokku (+)	732 654	764 585	793 645	821 343	850 652	879 691
Põhitegevuse kulud kokku (+)	635 156	686 314	703 999	725 530	747 293	773 751
Põhitegevustulem	97 498	78 271	89 646	95 813	103 359	105 940
Investeerimistegevus kokku (+/-)	-74 340	-120 527	-89 665	-106 613	-100 031	-108 339
Eelarve tulem	23 158	-42 256	-20	-10 800	3 328	-2 398
Finantseerimistegevus (-/+)	-12 265	30 610	-2 674	7 628	-5 659	3 786
Nõuete ja kohustuste saldo muutus	5 649					
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	16 542	-11 646	-2 693	-3 172	-2 331	1 388
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	87 478	75 831	73 138	69 965	67 634	69 022
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	315 683	346 293	343 619	351 247	345 588	349 374
Netovõlakoormus (eurodes)	228 205	270 462	270 481	281 281	277 954	280 352
Netovõlakoormus (%)	31,1	35,4	34,1	34,2	32,7	31,9

Joonis 4 Linna ja linna arvestusüksuse võlakoormus (tuhat €) ning netovõlakoormus (%) aastatel 2018–2021

Linna likviidsuse juhtimisel on eesmärgiks seatud hoida vajalikul tasemel likviidsuspuhvrit, mis tagaks vajalike rahaliste vahendite olemasolu vähemalt linna kahe nädala kulutustele, s.o kokku summas kuni 20 miljonit eurot. Sellest eesmärgist lähtuvalt on kavandatud ka linna kulutused ja likviidsete varade muutus strateegiaga hõlmatud perioodil. Lühiajalise ehk aastasisese likviidsuse juhtimisel kaasab linn vajadusel lühiajalist krediiti, kuid seda vaid tingimusel, et see tagastatakse täies ulatuses vastava eelarveaasta lõpuks. Viimastel aastatel ei ole linn jooksvalt kulutuste rahastamiseks lühiajalist krediiti vajanud ega kasutanud. Eelarvestrateegias käsitletaval perioodil linna likviidsete varade jääk veidi väheneb võrreldes eelmiste aastatega, kuid on kindlalt üle 49 miljoni euro.

Joonis 5 Linna rahaliste vahendite jääk aasta lõpuks perioodil 2016–2021 (tuhat €)

3. Prognoosid aastateks 2018–2021

Linna tulud

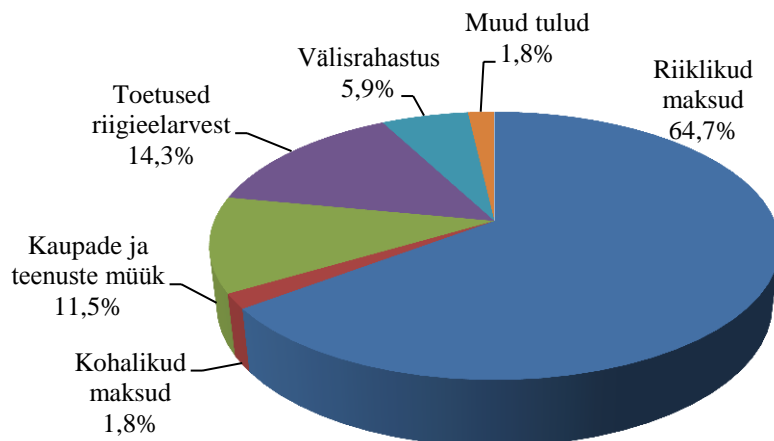
Eelarvestrateegias käsitletava perioodi tulude planeerimisel on lähtutud Rahandusministeeriumi, Eesti Panga ja teiste finantsinstitutsioonide poolt koostatud majandusprognoosidest, riigi eelarvestrateegias aastateks 2018–2021 esitatud lähtekohtadest ning Euroopa Liidu 2014–2020 eelarveperioodil kavandatud struktuuritoetustest Eestile.

Tabel 7 Linnaelarve tulud 2016–2021 (tuhat €)

Tululiik	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Maksutulud kokku	383 707	404 715	430 430	449 980	470 380	491 280
Riiklikud maksud	371 725	392 980	418 830	438 530	459 130	480 130
sh üksikisiku tulumaks	343 978	366 500	393 100	412 800	433 400	454 400
maamaks	27 746	26 480	25 730	25 730	25 730	25 730
Kohalikud maksud	11 983	11 735	11 600	11 450	11 250	11 150
Lõivud	565	513	468	453	453	453
Kaupade ja teenuste müük	75 582	76 150	74 410	75 525	76 013	75 585
Muud tulud	1 600	2 510	1 001	1 001	1 001	871
Kasum vara müügist	2 532	10 746	287	664	2 229	3 121
sh vara müük	3 481	16 659	2 852	2 764	2 719	3 454
müüdava vara jääkväärtus	-944	-5 903	-2 555	-2 090	-479	-323
vara müügi kulud	-5	-10	-10	-10	-10	-10
Muud tulud varalt	451	308	367	367	367	367
Finantstulu	38	10	10	10	10	10
Dividendid	6 246	7 260	8 300	8 300	8 300	8 300
Tulud kokku (va toetused)	470 721	502 211	515 273	536 300	558 753	579 987
Toetused	91 045	114 559	132 494	118 125	114 751	109 193
sh riigilt jm institutsioonidelt	88 590	91 070	92 790	107 090	108 090	109 190
välisrahastus	2 295	22 228	38 056	11 032	6 661	3
muud toetused	160	1 261	1 648	3	0	0
Eelarve tulud kokku	561 765	616 770	647 767	654 425	673 504	689 181

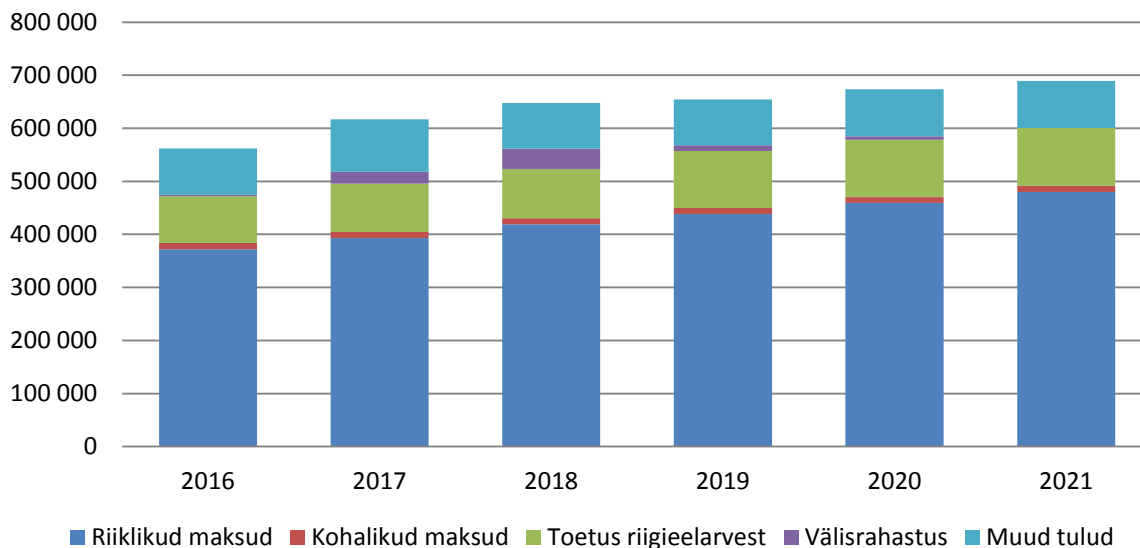
Linna tuludest moodustavad suurima osa maksutulud, nende osatähtsus aastatel 2018–2021 on vahemikus 66–71%. Riiklike maksude osatähtsus linnaelarve tuludest on 64–70%, sh üksikisiku tulumaksul 59–66%. Kohalike maksude osatähtsus on vaid 1,6–1,9% ning langeb pidevalt. Tulu kaupade ja teenuste müügist on 11-12%, välisrahastus kuni 5,9% ning riigieelarvelised toetused 14–16%. Kuigi riigieelarvelised toetused moodustavad arvestatava osa linna tuludest tuleb siinjuures arvestada, et linn ise on oluline riigieelarvesse maksude tasuja. 2016. aastal maksis linn (ilma tütarettvõteteta) riigieelarvesse sotsiaalmaksu 51,9 miljonit eurot, käibemaksu 27,3 miljonit eurot, töötuskindlustusmaksuid 1,2 miljonit eurot jne. Aastaga kasvasid aga linna maksukulud 6,7 miljoni euro võrra. Ka Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts maksab ostetavalt küteselt aktsiisi enam kui Tallinna linn saab riigieelarvest tehoiu vahendeid.

Joonis 6 Linna tulude struktuur 2018. aastal

Tululiikide osatähtsuse kõikumine tuleneb peamiselt välisrahastusest, mis on kavandatu kohaselt märkimisväärselt kõrgem aastatel 2017–2018 ning üksikutest suurematest linnavara müügitehingutest.

Joonis 7 Linna tulud 2016–2021 (tuhat €)

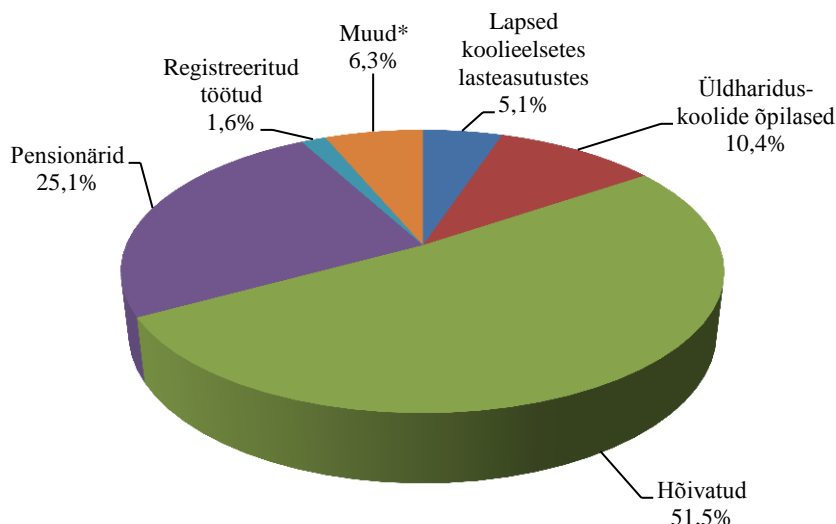
Tulumaks

Tulumaks on linnaelarve kõige olulisem tululiik ning järgnevate aastate tulud kasvavadki eelkõige tulumaksutulu arvelt.

Tulumaksutulu sõltub eelkõige: tulu saavate inimeste arvust; sissetulekute suuruselt; tulumaksu eraldamise määrast kohalikele omavalitsusüksustele.

Tulu saavate inimeste arv sõltub linna elanike arvust, elanikkonna vanuselisest struktuurist ja tööhõivest.

Joonis 8 Tallinna elanikkonna sotsiaalne struktuur 2016. aastal

* muude all käsitletakse ajutiselt välismaal viibivaid isikuid, tööturul mitteaktiivseid isikuid, üliõpilasi jne.

Tööga hõivatud isikuid oli 2016. aastal Statistikaameti metoodika alusel Tallinnas 51,5% Tallinna elanike koguarvust, kuid linna eelarvesse tulumaksu maksjaid oli vaid 46,2%. 2016. aastal oli maksustatav tulu ühe tulu saaja kohta 14 200 eurot aastas ning Tallinna linna eelarvesse kantud tulumaks ühe tulu saaja kohta 1673 eurot aastas. Lähiaastatel tulu saajate osatähtsus elanike arvust märkimisväärselt ei muutu.

Eelolevatel aastatel tulu saajate arvu kasv Tallinnas aeglustub. Prognoosi aluseks on Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga analüüsid, mille põhjal tööeas inimeste arv Eestis tervikuna järgnevatel aastatel väheneb. Välismaalt Tallinna suundunud mitteresidentide arv suureneb pidevalt, kuid mitteresidendid ei suurenda linna tulu saajate arvu, sest nende tulumaks laekub riigieelarvesse. Võrreldes enamuse teiste kohalike omavalitsustega on Tallinn siiski eelisolukorras, sest paljud tööealised inimesed siirduvad töökohaotsinguil jätkuvalt Tallinna ja linna lähivaldadesse.

Eelarvestrateegias käsitletaval perioodil on tulumaksu prognoosi koostamisel lähtutud järgmistest eeldustest:

- Maksu- ja Tolliametis tulu deklareerivate inimeste aasta keskmine arv on ca 206–208 tuhat;
- keskmine palk ja muud deklareeritavad tulud kasvavad vähemalt 4–5% aastas;
- kohalikele omavalitsusüksustele eraldatava tulumaksu eraldamise määr on alates 2018. aastast 11,83% maksustatavast tulust.

Tulu saajate arvu suurenemine tuhande inimese võrra suurendab maksutulu samuti ligi 1,8 mln € aastas. Keskmise palga kasv ühe protsendipunkti võrra suurendab linna eelarves arvestuslikult tulumaksutulu üle 3,7 miljoni euro aastas. Tulumaksu eraldamise määra tõstmine 0,1 protsendipunkti võrra tõstaks arvestuslikult maksutulu üle 3 mln € võrra.

Valitsuskoalitsioon on andnud lubaduse suurendada kohalikele omavalitsustele eraldatavat tulumaksu ca 20 miljonit eurot, millele vastab tulumaksu kohalikele omavalitsustele tulumaksu eraldamise määra tõstmine 0,23 protsendipunkti võrra, so 11,83%-le. Tallinna linnale lisab selline tulumaksu eraldamise määra tõstmine aastas tulumaksu tulu üle 7 miljonit eurot aastas.

Tallinna tegevused tulumaksu tulu kasvatamiseks eelolevatel aastatel on:

- Eestist lahkumist kaaluvatele inimestele paremate töö ja elutingimuste pakkumine Tallinna linnas, sest iga töötav elanik suurendab linnaeelarve tulu üle 1800 eurot aastas (2016. aastal 1673 eurot);
- tööhõive suurendamine ja suuremat lisandväärtust loovate töökohtade loomise toetamine Tallinnas.

Maamaks

Maamaksutulu moodustab linnaeelarve tuludest 3,8–4,3%. Maamaksutulu sõltub maksustatava maa pindalast, maa maksustamishinnast ja maamaksu määrast.

Maksustatava maa suurus sõltub reformimata riigimaa munitsipaliseerimisest, maa kasutuselevõtust, ümberkruntimistest, maksuvabastustest jms. Maa maksustamishind sõltub hinnatsoonist, maa sihtotstarbest ja lubatud ehitusõiguse pindalast. Tallinnas on alates 2012. aastast maamaksumäär analoogiliselt paljude Tallinna lähivaldadega 2,5% maa maksustamishinnast aastas. Nimetatud maksumäär jääb kehtima kogu eelarvestrateegias käsitletaval perioodil.

Tulu kahanemine on tingitud maareformi lõpule viimisest. Maid oli võimalik munitsipaalomandisse taotleda kuni 30.06.2016. Seni tasus riik maamaksu riigi omandis olevalt maalt, mille tagastamise, asendamise või kompenseerimise kohta on esitatud taotlus või mis on kompenseeritud, kuid kasutusse võtmata või maade, mille kohta ei ole esitatud taotlust ning ei ole kasutusse võetud. Reformimata riigimaa muutumisel munitsipaalmaaks jääb sellelt saamata maamaks, mida senini tasus maa omanikuna riik. Võrreldes 2016. aastaga väheneb maareformi lõpuleviimise tõttu maamaksutulu ca 1 miljon eurot.

Kohalikud maksud

Kohalikud maksud moodustavad linna tuludest vaid 1,6–1,9% ning nende osatähtsus aastatega väheneb, andes linnaeelarvesse tulusid igal strateegiaperioodi aastal ca 11 miljonit eurot.

Tallinnas rakendatakse kohalike maksude seaduse alusel järgmisi kohalikke makse: reklaamimaks; teede ja tänavate sulgemise maks ning parkimistasu.

2017. aastal kasvas reklaamimaks seoses reklaamimaksu määra tõusuga. Reklaamimaks kasvab ka järgmistel aastatel seoses välireklaami mahu kasvuga. Teede ja tänavate sulgemise maks jääb järgnevatel aastatel samale tasemele. Maksutulu sõltub eelkõige suuremate infrastruktuuri objektide ehitamisest, millega kaasneb teede ja tänavate sulgemine. Eelarvestrateegia perioodil väheneb parkimistasu põhiliselt seoses parkimiskohtade arvu vähenemisega linnale kuuluval avalikul tasulisel parkimisalal. Teostatavad liikluskorralduse muudatused näevad ette jalakäijate ala laienemise, väheneb tänaväärsete parkimiskohtade arv. Põhiliselt on see seotud Tallinna peatänavade konkursi võitnud lahenduste elluviimisega. Valitsuskoalitsioon on küll lubanud kohalike maksude seaduse üle vaadata ning laiendada kohalikke makse, kuid seniajani ei ole konkreetseid tegevusi selles vallas toimunud, mistõttu on linna jaoks ainus võimalus iga-aastaselt üle vaadata linnas kehtestatud kohalike maksude maksumäärad ning hinnata nende muutmise vajalikkust ja võimalikkust.

Reklaamimaks moodustab 0,6%, teede ja tänavate sulgemise maks 0,2% ning parkimistasu 0,9–1,1% linnaeelarve tuludest.

Kaupade ja teenuste müük

Linna majandustegevusest ehk kaupade ja teenuste müügist teenitav tulu jääb strateegiaga hõlmataval perioodil püsima tasemele 74–76 miljonit eurot aastas, mis moodustab linnaeelarve tuludest 11-12%.

Suuremad tululiigid on tulu haridusalasest tegevusest, tulu äri- ja eluruumide rendist, tulu spordi- ja puhkealasest tegevusest ning elamu- ja konnaalsete tegevuste tulud. Haridusasutuste suuremad tululiigid on koolieelsete lasteasutuste koha- ja toitlustustasu, tasu teistelt omavalitsustelt nende laste kulude katteks linna koolides, koolieelsetes lasteasutustes ja huvikoolides, tasu ruumide kasutusse andmise eest üritusteks jms. Lasteaia kohatasu on seotud alampalga määra tõusuga ning toitlustustasu toiduainete hinnatõusuga. Koolieelsete lasteasutuste toitlustustasu võrreldes 2016. aastaga väheneb seoses kulude hüvitamisega linna poolt määraga 1,6 eurot sõimerühma lapse ja 1,8 eurot aiarühma lapse toidupäeva maksumusest alates 1. septembrist 2017. Äri- ja eluruumide renditulu mõjutab enim linnavara müük, samas on tasu seotud tarbijahinnaindeksiga, mis on mõnevõrra kompenseerinud müügiga seotud tulu vähenemist.

Tegevused kaupade ja teenuste müügist teenitava tulu suurendamiseks on: tarbijatele nõudluspõhine tasuliste teenuste pakkumine ja hinnastamine; linna antavate soodustuste põhjendatuse ja vajalikkuse hindamine ning soodustuste saajate sihtrühmade ühene määratlemine.

Saadavad toetused

Toetused riigilt ja muudelt institutsioonidelt

Käesolevas eelarvestrateegias on prognoositud riigilt ja muudelt institutsioonidelt saadavate

toetuste mahu kasvu. Toetuste maht kasvab enam 2019–2021, kui on kavandatud kolme aasta jooksul eraldada Tallinna Linnahalli konverentsikeskuse ehitamiseks kokku 40 miljonit eurot. Toetuste osatähtsus linnaelarve tuludest on 14–16%.

Riigieelarvelistest toetustest enamuse moodustavad eraldised tegevuskuludeks:

- toetusfondist hariduskuludeks, toimetulekutoetusteks, vajaduspõhiseks peretoetuseks, sotsiaaltoetuste ja -teenuste osutamiseks, kohalike teede teehoiuks, jäätmehoolduse arendamiseks jne;
- halduslepingute alusel (juhul, kui kohalik omavalitsus täidab riiki kohustusi) perekonnaseisu- ja rahvastikuregistritoimingute teostamiseks, lastekodu asenduskodu teenuse osutamiseks, kiirabiteenuse osutamiseks, uimastisõltuvusega noorte nõustamis- ja resotsialiseerimise teenuste osutamiseks jne;
- riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingu alusel Tallinna Linnateatrile tegevuskuludeks, Kopli Ametikoolile riikliku koolitustellimuse täitmiseks, üldhariduskoolide riikliku õppekava elluviimise toetamiseks jne;
- muud lepinguid, mille alusel eraldatakse linnale sihtotstarbeliselt vahendeid konkreetseteks projektideks ja üritusteks.

2017. aastal lisandus toetusfondi kolm uut toetust: raske ja sügava puudega lastehoiu teenuse toetus, koolieelsete lasteasutuste toetus ja huvitegevuse toetus.

2018. aastast eraldatakse täiendavaid vahendeid veel lasteaedade töötajate palgatõusuks, haridusasutuste tugispetsialistide kulude katteks, ujumise algõpetuse toetamiseks, puudega omaste hooldamiseks.

Investeeringute osas eraldab riik 2018. aastast vahendid üürimajade ehitamiseks ja saastekvoodi (CO₂) müügist vahendeid lasteaedade ja hooldekodude soojustuse tõhustamiseks, kuid konkreetsete summad ei ole veel teada, need selguvad eeldatavalt juunis-augustis 2017.

Toetusfondist saab linn 2017. aastal vahendeid kokku ca 82 miljonit eurot, sellest hariduskuludeks 73,2 miljonit eurot, kohalike teede korrashoiuks 3,4 miljonit eurot, toimetulekutoetuste maksmiseks 3,4 miljonit eurot, vajaduspõhiseks peretoetuseks 0,4 miljonit eurot jne. Toetusfondi vahendid kasvavad eelarvestrateegia perioodil põhiliselt haridustöötajate tööjõukulude kavandatud kasvu arvelt.

Muudelt institutsioonidelt saadavate toetuste hulka arvatakse erasektorilt jt saadavad toetused projektide elluviimiseks. Enamus nimetatud vahenditest saadakse tee-ehitusprojektide (juurdepääsuteed, ühendusteel jm) kaasfinantseerijatel. Suurim toetus saadakse Aktsiaseltsilt Tallinna Sadam Reidi tee ehitamiseks, kuna nimetatud tee tagab Vanasadamast kõige otsema väljapääsu riigimaanteedele.

Välisrahastus

Käesolevas eelarvestrateegias on välisrahastus kõige mahukam 2018. aastal, edaspidi mahud järjest langevad.

Vabariigi Valitsuse 19. veebruari 2015 korraldusega nr 93 „Perioodi 2014–2020 transpordi infrastruktuuri arendamise investeeringute kava kinnitamine“ on arvatud investeeringute kavva Tallinnast Haabersti ristmiku rekonstrueerimine, Reidi tee ehitus, Gonsiori tänava rekonstrueerimine, Rail Baltica terminali lennujaamaga ühendamine ning vanasadama ja kesklinna vahelise liikluskeskkonna arendamine maksimaalse võimaliku toetusega kokku 72,1 miljonit eurot. Lisaks taotletakse välisrahastust ka trammiteede rekonstrueerimiseks Kopli suunal.

Linnapiirkondade jätkusuutliku arengu meetme raames on siseministri 3. märtsi 2015 määrusega nr 9 kinnitatud „Toetuse andmise tingimused meetmes „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng““. Meetme tegevuste eesmärk on aastaks 2020 tagada kogukondade juhitud arengu raames, koostöös teiste omavalitsustega, kõigile Tallinna linnapiirkonna elanikele lasteaia- ja lapsehoiuvõimalused ja suurendada säästlike liikumisviiside kasutajate osakaalu.

Tallinna Linnavolikogu 19. veebruari 2015 määrusega nr 4 on vastu võetud „Tallinna linnapiirkonna jätkusuutliku arengu strateegia“ ning selle alusel on koostatud tegevuskava. Strateegia valmis koostöös lähivaldadega. Tegevuskavas fokuseeritakse tegevused prioriteetsest suunast „Jätkusuutlik linnapiirkondade areng“ rahastavatele valdkondadele nagu erinevaid

liikumisviise lõimiv ning inim- ja keskkonnasõbralik linnaruum; ja kodulähedaste lasteaia- ja lapsehoiuvõimaluste tagamine linnapiirkonna elanikele.

Meetme „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“ linnapiirkonna liikuvuse projektide raames rajatavad kergliiklusteed kogumaksumusega 12 057 106 € on üksikasjalikumalt esitatud eelarvestrateegia investeerimistegevuse peatükis.

Välisraha toel rekonstrueeritakse lasteaedadeks hooned aadressil L. Koidula tn 23, Pihlaka tn 10 ja Järveotsa tee 33. Lasteaiahooned L. Koidula tn 23, Pihlaka tn 10 valmivad 2017. aastal ja Järveotsa tee 33 hoone 2019. aastal.

Meetme „Kaitsealuste liikide ja elupaikade säilitamine ning taastamine“ raames alustati 2016. aastal Tallinna loomaaias välisrahastusega projekti „Loomaaia liigikaitse labori naaritsaaedikute kompleksi ehitus ja DNA labori sisustus“ realiseerimisega. Peale nimetatud objekti valmimist on kavas alustada 2017. aastal loomaaeda nn pilvemetsa rajatise projekteerimist, millest saab koos polaariumiga sünergiline pereatraktsioon, toomaks täiendavaid külastajaid loomaaeda. Positiivse rahastusotsuse korral avatakse pilvemets külastajatele 2020. aastal.

Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse alusel lisas sotsiaalkaitseminister 14. septembri 2015 määruse nr 42 „Erihoolekandeametuste reorganiseerimine“ alusel investeringute kava põhinimekirja projekti „Toetatud elamise teenuskohtade loomine esmase psühhoosi haigestunutele“. Projekti eesmärk on tagada esmakordselt psühhoosi haigestunutele terviklik haigusest taastumiseks vajalik tugi ja elukeskkond, et nad jätkaksid vaatamata haigestumisele iseseisvat elamist kogukonnas. Projekti realiseerimise tulemusena valmib 2019. aasta lõpuks Tallinna Vaimse Tervise Keskusele Pelguranna tn 31 kinnistul tugikodu 30-le psüühiliste erivajadustega inimestele.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 meetme „Energiasäästu ja taastuvenergia osakaalu suurendamine“ tegevuse „Tänavavalgustuse taristu renoveerimine“ eesmärkide elluviimiseks on esitatud Sihtasutusele Keskkonnainvesteeringute Keskus taotlus Mustamäe välisvalgustuse rekonstrueerimiseks. Positiivse otsuse korral teostatakse tööd 2018-2019.

Euroopa Liidu rahastuse toel on tehtud eelanalüüs kaheksa infosüsteemi loomiseks. Nendest võib esile tõsta kaht projekti, mille väljatöötamiseks on lootust saada välisrahastus:

1. Tallinna Linnavalitsuse 10. veebruari 2016 korraldusega nr 211-k otsustati osaleda juhtpartnerina Euroopa Regionaalarengu Fondi välisprojektis „Tallinna linna hooldus-, heakorra- ja haljastustööde infosüsteemi loomise eelanalüüsi läbiviimine“. Uue infosüsteemi loomiseks taotletakse toetust avalike teenuste pakkumise arendamise meetmest tegevuse „Olemasolevate ja uute infosüsteemide nutikas arendamine (sh analüüs)“ eesmärkide saavutamiseks vastavalt majandus- ja taristuministri 15. aprilli 2015 määrusele nr 31 „Avalike teenuste pakkumise arendamiseks toetuse andmise tingimused ja kord“. Eeltaotlus esitati Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile 6. veebruaril 2017.

2. Projekti „Puuetega inimeste transpordi infosüsteemi lähteülesande koostamine“ eelanalüüsi alusel esitatakse lähiajal jätkuprojektina taotlus nimetatud teenuse väljaarendamiseks.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 meetme „TA&I süsteemi kohaliku sotsiaalmajandusliku mõju suurendamine ja nutikas spetsialiseerumine kasvualade (IKT + tervis + ressursid) arendamiseks“ tegevuse „Nõudluspoole poliitika (riik innovaatiliste lahenduste tellijana)“ eesmärkide elluviimiseks otsustati Tallinna Linnavalitsuse 15. juuni 2016 istungi protokolliga nr 24/45 osaleda projektis „Tehnoloogilise lahenduse prototüübi loomine maa-aluste rajatiste 3D andmeseireks“. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse positiivse otsuse korral on kavas lahendused välja töötada aastatel 2018-2019.

Eesti riik kuulutas ühe initsiatiivina 2017. aasta alguses välja testkeskkonna loomise isesõitvatele autodele. Esimene isesõitev väikebuss ilmub Tallinna teedele Eesti Euroopa Liidu eesistumise ajal 2017. aasta suvel. Tallinna linn on esitanud kaks projektitaotlust, testimaks isesõitvaid busse nn. viimase miili lahenduse juurutamiseks, ning positiivse otsuse korral katsetatakse isesõitvate busside integreerimist Tallinna ühistranspordi süsteemi 2018. aasta suvel.

Arvukalt on kavandatud osalemist tegevuskuludealaste ehk pehmete projektide realiseerimisel. Projektide maksumused on võrreldes investeerimisalaste projektidega tunduvalt madalamad. Näiteks kavandavad Helsinki-Uusimaa Regional Council (juhtpartner), Tallinna linn, Helsingi linn, Harju Maavalitsus, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Soome Transpordi

Agentuur Kesk-Läänemere programmi 2014–2020 raames teostada tasuvusuuringu Helsingi-Tallinna püsiühenduse (tunneli) rakendamiseks. Välisrahastusega projekti „FinEstSmartMobility – Improving West Harbour – Old City Harbour mobility flows with smart solutions“ raames kavandatakse Helsingi ja Tallinna sadamate rakseveokitele interaktiivse järjekorrasüsteemi loomist ning adaptiivse ristmikulahenduse väljatöötamist tulevasele Reidi teele. Pilootprojektina rakendatakse Vespe tänava parkla raskeveokite tarka järjekorrasüsteemi. Hariduse valdkonnas uuritakse eriilmeliste lasteaiakohtade loomist Tallinna linna lasteasutustes, haridustee katkestanud täiskasvanute tagasitoomist põhi- ja üldkeskharidusõppesse ning nende õpingute edukat lõpetamist Tallinna Täiskasvanute Gümnaasiumis ja Tallinn Vanalinna Täiskasvanute Gümnaasiumis jne.

Tallinna linn osaleb projektis Baltic Urban Lab, mille eesmärk on välja töötada kõiki osapooli (avalik-, era-, linnahuvi) hõlmav linnaplaneerimise alane koostöömudel ja ruumiline terviklahendus (struktuurplaan). Testalaks on Telliskivi loomelinnaku ja sadama-vaheline ala. Projekti raames luuakse Tallinna planeeringute registri (TPR) juurde mobiiltelefoni äpp, mis aitab paremini kaasata ja teavitada kodanikke uutest arendustest, suurendades sellega planeerimise läbipaistvust linnas.

Lisaks eelnimetatud projektidele taotleb linn vastavalt avanevatele võimalustele välisrahastust ka järgnevatele teemadele: **tark liikuvus** (nt piiriülene m-parkimine, liikuvuse uuringud, säästlikumate liikumisviiside eelistamisele suunatud tegevused, iseseisvalt sõitva ühistranspordi piloteerimine, tegevused Tallinna paremaks ühistranspordi ja liikuvuse modelleerimiseks jm), **energiatõhusus** (nt ligi nullenergiahooned, elanike teadlikkuse tõstmine, energia teedekaardi koostamine ja rakendamine jm), **erinevate IT-lahenduste arendamine** (nt avalike teenuste arendamiseks läbiviidavad eelanalüüside jätkuprojektid avalike teenuste arendamiseks IKT võimaluste abil, et muuta teenused kõikidele kasutajategruppidele paremini ligipääsetavaks), **haridus- ja noorsootöö** (nt parimate praktikate ja kogemuste omandamine rahvusvahelisel tasemel ning rakendamine Tallinna lasteaedades, noortekeskustes, huvikoolides ja koolides), **sotsiaal- ja tervishoid** (nt isikliku abistaja, tugiisiku ja transporditeenuse pakkumine puuetega inimestele), **keskkonnakaitse** jne. Eesmärk on võimalikult palju kasutada nn targa linna rahastamisvõimalusi.

Olulisel kohal sotsiaal- ja noorsootöö ning hariduse valdkonnas on toetuste taotlemine erinevate meetmete kaudu, mille kaudu avaneb linna töötajatel võimalus ennast erialaselt arendada.

Tallinna linn taotleb välisrahastust ka territoriaalse koostöö programmide, Horisont 2020 programmist jm väiksematest programmide. Linn on üha paremaks partneriks nii teadusasutustele kui ka erasektorile, arendades koostöös keerulisemaid ja mahukamaid välisprojekte Tallinna linna tegevus on silma jäänud ka välispartneritele, kes hindavad Tallinna üha rohkem hea projektipartnerina.

Tegevuskulud

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel on Tallinna linnal kui kohalikul omavalitsusüksusel ülesanne korraldada linnas:

- sotsiaalabi ja -teenuseid;
- vanurite hoolekannet;
- noorsootööd;
- elamu- ja kommunaalmajandust;
- veevarustust ja kanalisatsiooni;
- jäätmehooldust;
- ruumilist planeerimist;
- ühistransporti;
- teede ja tänavate korrashoidu.

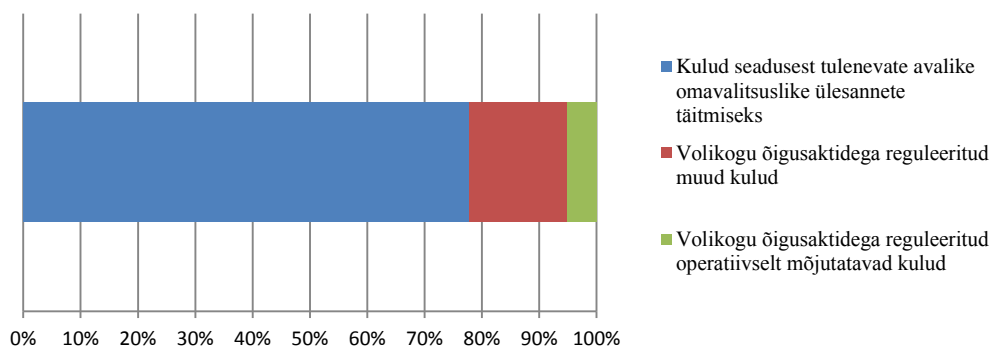
Lisaks on linnal kohustus korraldada tema omanduses olevate koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist. Samuti korraldab linn muid talle seadustega pandud kohaliku elu küsimusi ja lahendab kõiki neid kohaliku elu küsimusi, mis ei ole seadusega antud riigiorganite või kellegi teise pädevusse.

Tallinna linna tegevuskuludest moodustavad:

- 78% kulud seadusest tulenevate avalike omavalitsuslike ülesannete täitmiseks;
- 22% linnavolikogu õigusaktidega reguleeritud kulud, mis on seotud ülesannetega, mida linn täidab, tuginedes enesekorraldusõigusele.

Kuna teise rühma kuludest on ca 77% seotud õigusaktidest tulenevate ja lepinguliste kohustuste täitmise, asutuste ülalpidamise ja linnale kuuluvate ruumide majandamisega, moodustavad kõikidest tegevuskuludest kulud, mille suurust ja jaotust on linna juhtkonnal võimalik jooksva eelarveaastal operatiivselt mõjutada kõigest ca 5%.

Joonis 9 Kulude jaotus õigusliku aluse järgi

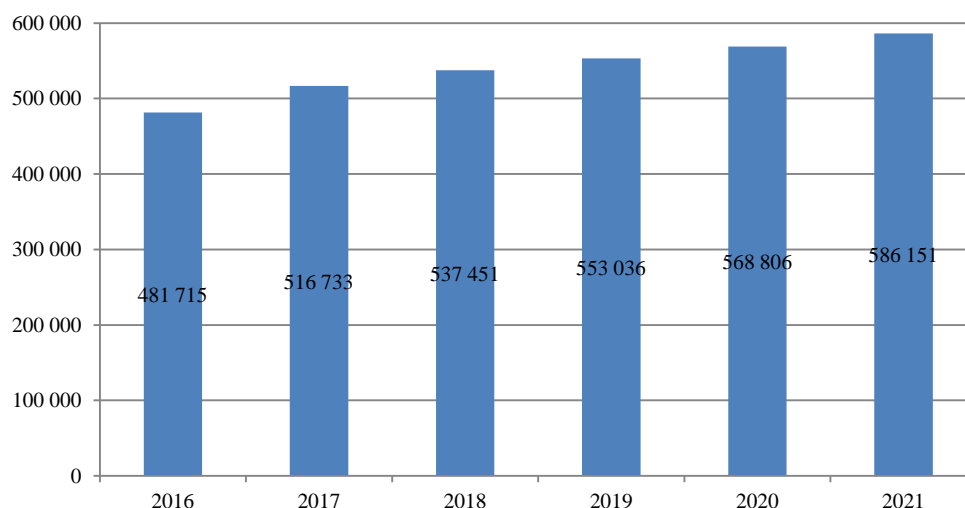

Strateegiaperioodi kulude planeerimisel on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- tegevuskulude kasvutempo peab olema väiksem tegevustulude (tulud ilma toetusteta) kasvutempost;
- tagatud peab olema avalike teenuste osutamine õigusaktides sätestatud ulatuses.

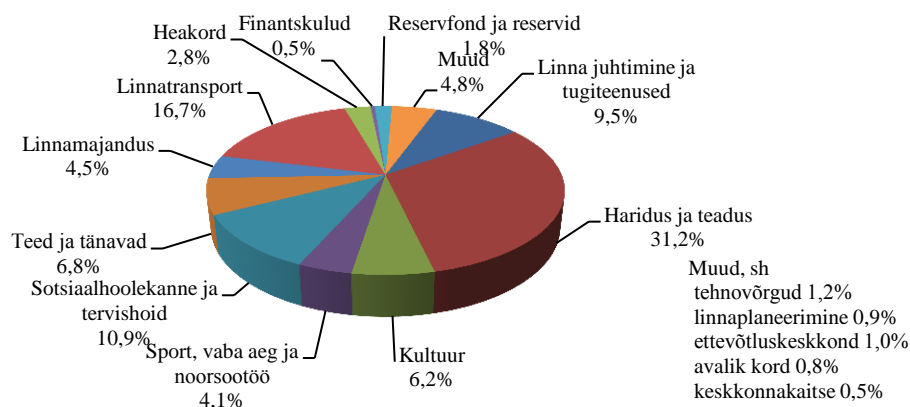
Strateegias käsitletaval perioodil on tegevuskulude kasvuks kavandatud kuni 4% aastas, mis on kõigil aastatel madalam kui põhitegevuse tulude kasv.

Joonis 10 Tegevuskulud 2016–2021 (tuh €)

Tallinna tegevuskuludest moodustavad suurema osa haridusvaldkonna kulud 31%, linnatranspordi kulud 17% ning sotsiaalhoolekande ja tervishoiuvaldkonna kulud 11%.

Joonis 11 Tallinna linna tegevuskulude valdkondlik jaotus

Tabel 8 Tallinna linna tegevuskulud aastatel 2016–2021 (tuh €)

Tegevuskulud	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Valdkond						
Linna juhtimine ja tugiteenused	35 233	41 099	41 964	42 467	43 970	45 693
Haridus	124 631	134 455	139 545	142 935	147 405	152 507
Kultuur	25 375	26 717	27 373	28 097	28 878	29 793
Sport ja vaba aeg	14 450	16 045	16 874	17 244	17 728	18 278
Noorsootöö	1 673	1 730	1 680	1 721	1 781	1 849
Sotsiaalhoolekanne	34 561	36 461	40 493	41 486	42 913	44 561
Tervishoid	10 224	10 272	10 828	11 013	11 170	11 340
Linnamajandus	18 622	19 349	20 000	20 707	21 307	21 995
Ettevõtluskeskkond	3 954	4 264	4 360	4 465	4 619	4 796
Linnatransport	69 518	71 990	74 209	75 921	78 777	82 120
Teed ja tänavad	29 406	29 487	29 139	29 881	31 024	32 338
Heakord	10 221	12 133	12 780	13 773	13 777	13 214
Tehnovõrgud	5 384	5 245	5 245	5 380	5 589	5 830
Muud kommunaalkulud	1 666	1 706	1 735	1 780	1 849	1 929
Keskkonnakaitse	1 561	2 074	1 633	1 438	1 490	1 534
Linnaplaneerimine	3 286	4 078	4 009	4 037	4 194	4 374
Avalik kord	3 280	3 615	3 629	3 723	3 867	4 033
Valdkonnad kokku	393 045	420 720	435 498	446 068	460 338	476 183
Finantskulud	2 627	2 000	4 000	4 500	4 500	4 500
Reservfondid	779	7 914	8 953	12 467	12 967	13 467
Tegevuskulud, v.a riigieelarve ja muude eraldiste arvelt	396 450	430 634	448 451	463 036	477 806	494 151
Riigi ja muude institutsioonide toetuste arvelt tehtavad kulud	85 264	86 099	89 000	90 000	91 000	92 000
Kokku kulud	481 715	516 733	537 451	553 036	568 806	586 151

Suurim kulude kasv võrreldes 2017. aastaga toimub sotsiaalhoolekande, spordi ja vaba aja ning haridusvaldkonna kuludes. Sotsiaalhoolekande valdkonna kulud suurenevad eeskätt seoses pensionilisa määra tõusuga 76,7 eurolt 100 eurole 2018. aastal. Spordi ja vaba aja valdkonna kulud suurenevad tulenevalt Kalevi spordihalli taasavamisest 2017. aasta mais ning Sõle spordikeskuse avamisest 2017. aasta oktoobris. Haridusvaldkonnas on eelarvestrateegia perioodil kavas jätkata tasuta koolilõuna pakkumist kõigile linna munitsipaalkoolide gümnaasiumiastme õpilastele. Lisaks nähakse ette vahendid eesti keele õppeks vene õppekeelelaste lasteaedades ning vähemalt ühe tasuta huviringi pakkumiseks igas munitsipaalkoolis.

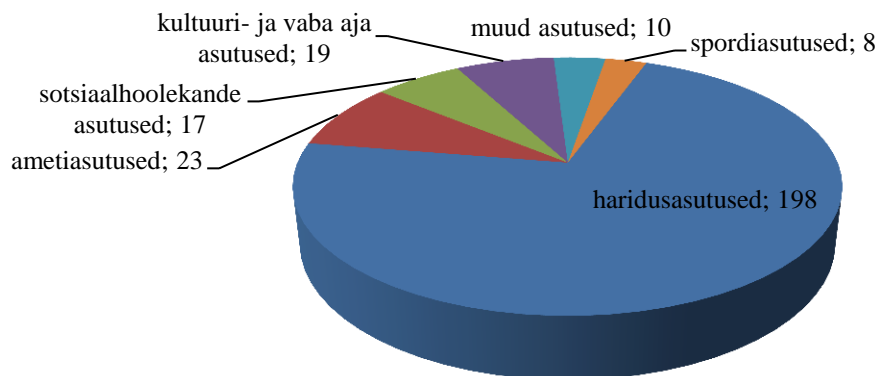
Strateegiaperioodil suurenevad oluliselt linnaosade heakorraldus: aastatel 2018–2021 on kavas kahekordistada linnaosade haljastuste hoolduseks ette nähtud vahendid (2017. aastal 1 735 200 €, 2021. aastal 3 470 000 €). Linna heakorraldusid mõjutab ka kandideerimine 2019. aasta Euroopa roheline pealinna tiitlile. 5. aprillil 2017 kuulutati välja konkursi viis finalistit, kelle hulka kuuluvad lisaks Tallinna linnale Soome linn Lahti, Norra pealinn Oslo, Belgia linn Gent ja Portugali pealinn Lissabon. Võitja selgub 2. juunil tänavuses Euroopa roheline pealinnas Saksamaal Essenis.

Eelarvestrateegias esitatud tegevuskulude valdkondlik prognoos aastateks 2018–2021 on aluseks ametiasutuste 2018. aasta haldusala eelarve projekti kulude piirsummade määramisele.

Tallinna linn on oma 275 asutusega³ Eesti üks suuremaid organisatsioone. Strateegiaperioodiks nähakse ette vahendid olemasolevate struktuuriüksuste tegevuskuludeks, uusi linnaasutusi ei ole kavas strateegiaperioodil moodustada. Kuna iga uue asutuse ja struktuuriüksuse tegevus toob kaasa nii tööjõu- kui ka majandamiskulude kasvu, tuleb enne iga uue asutuse asutamise ettepaneku tegemist analüüsida:

- nõudlust uue asutuse poolt pakutavate teenuste järele;
- asutuse tegevustulemit (omatulu-kulu);
- uue asutuse majandustegevuse mõju linna eelarvele (vajadus lisafinantseeringuks).

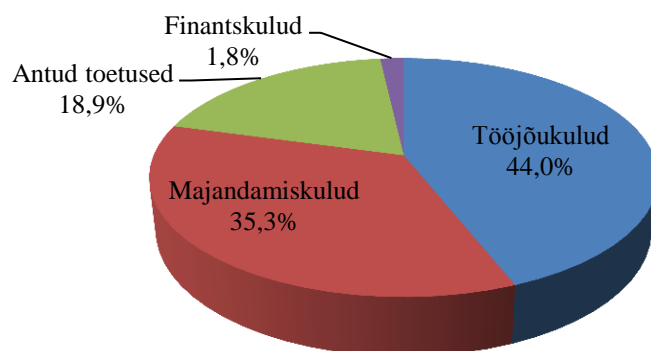
Joonis 12 Linna asutuste struktuur 2017. aastal

Kuluefektiivsuse tagamiseks tuleb strateegiaperioodil keskenduda linna asutuste töö ja tegevusprotsesside tõhustamisele, dubleerivate tegevuste kokkukoondamisele, eesmärgiga kasutada olemasolevaid ressursse säästlikumalt, otstarbekamalt ning tõhusamalt.

Majandusliku sisu järgi on linna tegevuskuludest suurima osakaaluga tööjõukulud (44%) ja majandamiskulud (35%). Ülevaade tegevuskulude majanduslikust sisust on esitatud joonisel 13.

Joonis 13 Tegevuskulude majanduslik sisu

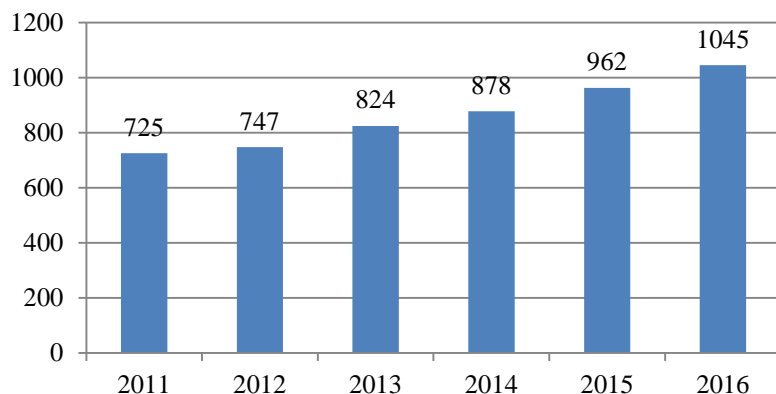
Tööjõukulud

Tallinna linna asutustes töötab ca 12 000 töötajat. Linna töötajatest 66% töötab haridusvaldkonnas (õpetajad, logopeedid, eripedagoogid jne), 11% spordi-, noorsootöö- ja kultuuri- ning 11% tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande valdkonnas.

Linna palgapoliitika eesmärk on maksta töö väärtusel ning töötaja/teenistuja panusel põhinevat ja tööturul konkurentsivõimelist palka, et tagada kvalifitseeritud ja motiveeritud personali värbamine ja hoidmine.

³ Andmed seisuga 01.05.2017.

Joonis 14 Linna asutuste töötajate keskmine töötasu ühes kuus aastatel 2011–2016 (eurodes)

Rahandusministeeriumi 2017. aasta kevadprognoosis eeldatakse aastatel 2018–2021 Eestis brutopalgaga 2,3–3,0% nominaalkasvu aastas, mis mõjutab palgataset ka linna asutustes.

Riigi eelarvestrateegias on aastateks 2017–2021 arvestatud konkreetsete sihtgruppide (õpetajad, kulutuuritöötajad, siseturvalisuse ning sotsiaalhoolekande töötajad) palgavahendite kasvuks kokku 425 miljonit eurot. Lähtudes nii üldturu kui ka avaliku sektori palgauuringutest, on strateegiaga hõlmatud perioodil igaks eelarveaastaks kavandatud töötasukulude reserv konkurentsivõimelise töötasu tagamiseks vajalike palgakorrektsioonide võimaldamiseks. Kõigi linna töötajate 1% palgatõusuks kuluks linnal ca 1,5 miljonit eurot.

2014. aastal alustati ametiasutuste palgasüsteemi reformimise ja koosseisude optimeerimisega, millega on kavas jätkata ka strateegiaperioodil.

2016. aastal läksid linna ametiasutused ja nende hallatavad asutused üle ühtsele personali- infosüsteemile ning personali- ja palgaarvestuse toimetudelile. Järgmise sammuna tuleb ressursside optimaalsema kasutamise ning konkurentsivõimelise töötasustamise tagamiseks:

- koostada ühtne personalistrateegia;
- kujundada asutuste erisustest lähtuv motivatsioonisüsteem;
- jätkata tööprotsesside tõhustamist linnas tervikuna, teostada töökohtade sisu hindamine, korrastada linnaorganisatsiooni, lähtudes eesmärgist vältida dubleerivate ülesannete täitmist ning dubleerivaid ja alakoormusega teenistuskohi linna asutustes.

Majandamiskulud

Majandamiskulud koosnevad:

- kinnistute, hoonete, ruumide, rajatiste, sõidukite ja inventari majandamiskuludest;
- administreerimiskuludest;
- koolituse-, õppevahendite-, meditsiini- ja materjalikuludest;
- toitlustus- ja muude teenuste kuludest.

Majandamiskuludest on suurima osakaaluga linna kinnistute, hoonete, ruumide ja rajatiste haldamis- ja majandamiskulud (ca 53%).

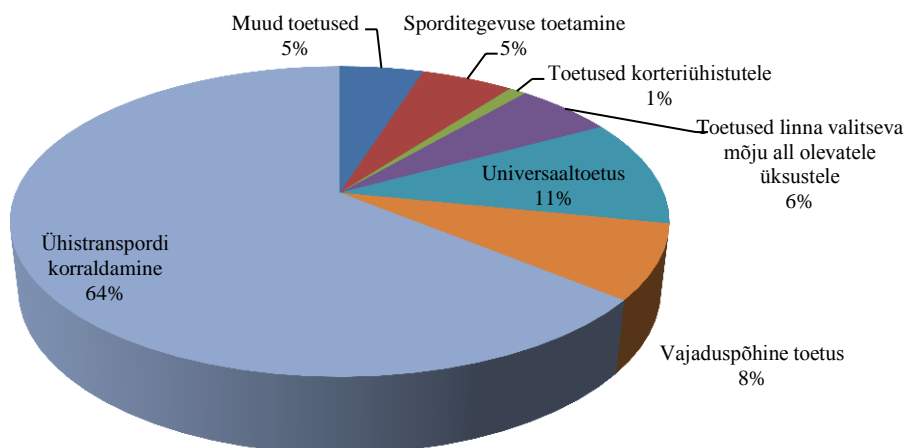
Strateegiaperioodi kulude kavandamisel on arvestatud olemasolevate asutuste majandamiskuludega ning kuni 2,8% tarbijahindade kasvuga aastas.

Kuna paljud linna lepingulised kohustused (nt teerajatiste puhastamine, tänavavalgustus) on seotud tarbijahinnaindeksi muutusega, toob selle kasv kaasa ka linna poolt sõlmitud pikaajalistest lepingutest tulenevate kulude iga-aastase suurenemise.

Antavad toetused

Antavatest toetustest on suurima osakaaluga toetused ühistranspordi korraldamiseks (64%) ja sotsiaaltoetused (19%).

Joonis 15 Tallinna linna toetuste struktuur

Ühistranspordi korraldamiseks antavad toetused nähakse ette autobussi, trolli- ja trammiliikluse korraldamiseks. 2016. aastal töötas tööpäeviti tiptundidel liinidel 407 bussi, 32 trammi ja 43 trolli, kokku 482 ühissõidukit. Ühistranspordiliinidel alustas 2016. aastal tööd 6 uut ja 24 kasutatud bussi.

Tallinna linna sotsiaaltoetusi iseloomustab suur universaaltoetuste (nt pensionilisa, kooliminekuetoetus, sünnitoetus) osakaal, mistõttu on kulude kavandamisel aluseks muutused linnaelanikkonna arvus ja struktuuris. 2018. aastal on kavas suurendada pensionilisa määra 100 euronit, mistõttu planeeritakse täiendavaid vahendeid eakate toetusteks. Lastele ja peredele määratavate toetuste planeerimisel on lähtutud eeldusest, et strateegiaperioodil jäävad sihtgrupile toetusteks kokku planeeritud vahendid 2017. aasta tasemele. Prognooside kohaselt pidurdub esmakordselt kooli minevate laste arvu kasv 2017. aastal ning seega on lapse kooliminekuetoetuse ja lapsehoiuteenuse hüvitise kasutamata jäävad vahendid võimalik suunata teiste toetuste katteks.

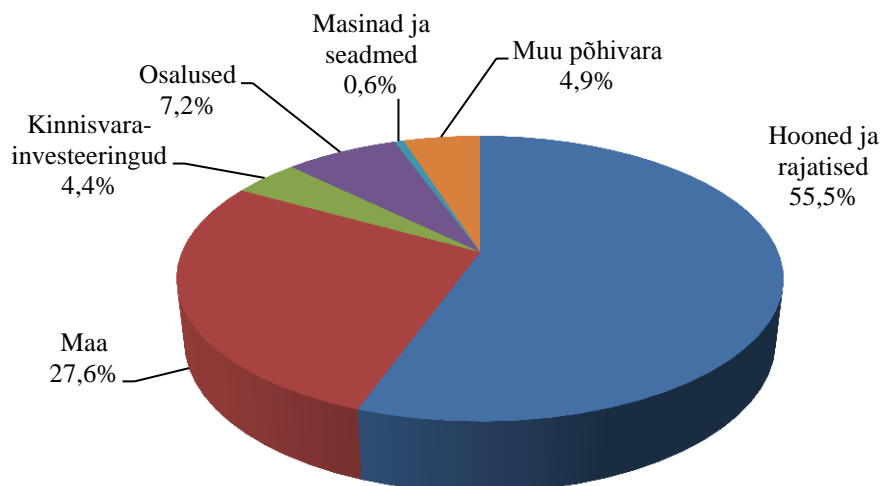
Linna poolt eraldatavate toetuste kasvu ohjamiseks tuleb:

- kaaluda universaaltoetuste asendamist vajaduspõhiste sotsiaaltoetustega;
- analüüsida antavate toetuste ja soodustuste mõjusust ning sihtgruppide tegelikke vajadusi ning sellest lähtuvalt kujundada ka sihtgruppidele vajalikud terviklikud sotsiaalsed abimeetmed.

Investeeringitegevus

Nii Tallinnale kui ka teistele kohaliku omavalitsuse üksustele on nende seadusjärgsete ülesannete täitmiseks vajalik omada olulisel hulgal materiaalsel põhivara (s.o hooned ja rajatised) nagu näiteks lasteaiad, koolid, teed ja tänavad, sotsiaal- ja kultuuriasutused, tänavavalgustus jm. Sellest tuleneb ka järjepidev investeeringuvajadus linna asutuste tegevusteks vajaliku olemasoleva taristu väärtuse säilitamiseks ja parendamiseks ning ka uue taristu ehitamiseks. Arvestades, et linnale kuuluv põhivara on suuremalt jaolt vajalik linna ülesannete täitmiseks, ei ole võimalik põhivara olemis olulisel määral vähendada, mistõttu säilib ka vajadus kulutusteks põhivara väärtuse säilitamiseks.

Joonis 16 Tallinna linna põhivara struktuur seisuga 31.12.2017

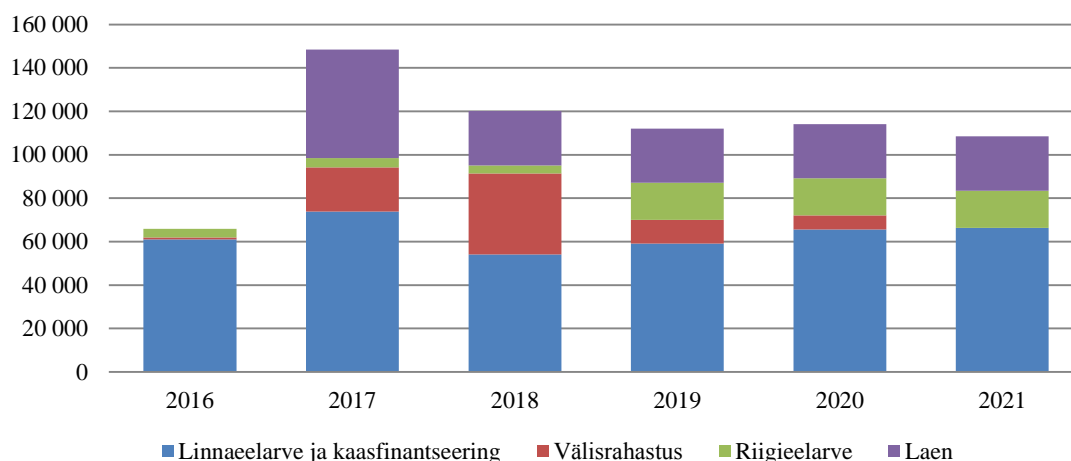
2017. aasta alguses oli linnal põhivara bilansilise maksumusega 1 miljard 83 miljonit eurot. Linna bilansis on 2017. aasta alguse seisuga 1012 hoonet, sh 288 kooli-, lasteaia- jm haridusvaldkonna hoonet, 91 spordi- ja noorsootöö valdkonna hoonet, 41 sotsiaal- ja tervishoiu valdkonna hoonet, 34 elamut 2514 eluruumiga jne. Üksikortereid eraldi majades on 44. Erasektoriga koostöö raames (PPP projektid) on linn kasutusele võtnud 19 elamut 1895 korteriga. Lisaks on linnal 6 sotsiaalmajutusüksust 510 majutuskohaga. Linna teede ja tänavate pikkus on kokku 1027 km, sellest linna omanduses 961 km. Kõnniteede pikkus on 958 km, sellest linna omanduses 942 km. Kergliiklusteid (sh sõiduteele joonituid) on 263 km. Kaldakindlustusrajatise on kokku 5,5 km, lisaks 15 silda, 15 tunnelit ja 25 viadukti. Tänavavalgustuseks vajalikke õhu- ja kaabelliine on pikkusega 1798 km ning tänavavalgusteid 52 247 tk.

Arvestades linna suurt põhivarade olemit, on ka linna aastane amortisatsioonikulu arvestatava suurusega (2016. aastal kokku 48,4 miljonit eurot). Selleks, et jätkuvalt tagada linnale vajalike investeeringute teostamine, kavandatakse ka eelarvestrateegiaga hõlmataval perioodil kaasata investeeringute rahastamiseks lisaks välisrahastusele ka võõrvahendeid mahus 25 miljonit eurot aastas.

Eelarvestrateegia perioodil on linnal kavas kaasata investeerimistegevuse elluviimisel maksimaalses mahus Euroopa Liidust (EL) saadavat välisrahastust, tagades vastavate investeeringute linnapoolne omafinantseerimine. EL uuel eelarveperioodil 2014–2020 on linna peamine eesmärk olemasoleva linna asutuste taristu uuendamine ja arendamine, linna jätkusuutlikuks arenguks esmavajalike teede ja tänavate infrastruktuuri ehitus ning rekonstrueerimine, lasteaedade ehitus ja rekonstrueerimine ja kergliiklusteede rajamine. Kõige kõrgem on välisrahastuse osatähtsus investeerimistegevuses 2017. ja 2018. aastal, seoses Reidi tee, Haabersti ristmiku ja Gonsiori tänava ehitamise ja rekonstrueerimisega, mis peavad valmima 2018. aastaks.

Alljärgnevalt on esitatud linna investeerimisprojektide ja antava sihtfinantseeringu maht finantseerimisallikate lõikes.

Joonis 17 Investeeringiprojektide ja antava sihtfinantseerimise maht aastatel 2016–2021 (tuhat €)

Tabel 9 Linna investeeringustegevus allikate lõikes aastatel 2016–2021 (tuhat €)

Investeeringustegevus aastatel 2016–2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
linnaelarve	60 891	72 250	52 260	59 140	65 516	66 280
laen		50 000	25 000	25 000	25 000	25 000
riigieelarve	3 949	4 170	3 790	17 090	17 090	17 190
kaasfinantseerimine	113	1 561	1 805			
välisrahastus	938	20 422	37 265	10 865	6 553	
Kokku	65 892	148 403	120 121	112 095	114 160	108 471

Strateegiaga hõlmatud perioodil panustab linn jätkuvalt olemasoleva linna infrastruktuuri arendamise ja korrastamise ning ka uusehitiste rajamise avalike teenuste laiendamiseks ja kvaliteedi parendamiseks. Analüüsida tuleb olemasolevate linna asutuste ja nende filiaalide võrgustikku ning saavutada linnavara optimaalsem kasutus. Enam tähelepanu tuleb pöörata olemasolevate hoonete efektiivsemale ruumikasutusele, linnavara tõhusamale haldamisele ja majandamisele ning ehitiste ja rajatiste projekteerimise, ehitushangete ja omaniku järelevalve teostamise koordineeritusele. Selleks koondatakse etapiviisiliselt vastav tegevus linnavaraametisse. Enne uute ehitiste rajamist avalike teenuste pakkumiseks tuleb teostada turuuring koos nõudluse analüüsiga. Arvestada tuleb erasektori plaanidega samas valdkonnas teenuste arendamisel ning vajadusel tagada elanikkonnale teenuste pakkumine koostöös erasektoriga (hoonestusõiguse seadmine jms). Strateegiaga hõlmatud perioodil jätkub investeeringustegevus kõikides linna tegevusvaldkondades.

Järgnevatel aastatel on kavandatud suuremad investeeringuobjektid valdkondlikult järgmised:

Hariduse valdkonnas jätkub koolivõrgu korrastamine ja selle raames koolihoonete tervikrenoveerimine. Kavas on Tallinna Tondi Põhikooli, Lasnamäe Põhikooli ja Tallinna Arte Gümnaasiumi tervikrenoveerimised ja Tallinna Saksa Gümnaasiumi remondi lõpetamine, renoveeritakse Tallinna Mustjõe Gümnaasium, Tallinna Täiskasvanute Gümnaasium, kavas on rajada juurdeehitused Tallinna Reaalkoolile ja Jakob Westholmi Gümnaasiumile, võimlahoone Nõmme Gümnaasiumile. Mitmed koolihooned vajavad uut renoveerimist (Tallinna Inglise Kolledž, Kivimäe Põhikool, Prantsuse Lütseum jt). Järveotsa tee 33 paiknev hoone renoveeritakse lasteaiaks. Enam panustatakse olemasolevate lasteaiahoone fassaadide soojustamise ja remonti ning õuealade valgustuse parendamise ja heakorrastamise. Rajatakse koolide ja lasteaedade juurde jalgrattaparklaid, renoveeritakse staadione ja spordiväljakuid. Eelarvestrateegias käsitletaval perioodil renoveeritakse Tallinna Huvikeskus Kullo, Tallinna Muusikakooli Narva mnt 28 ruumid, rajatakse Kari tn 13 krundile Kopli Noortemaja, renoveeritakse Nõmme Noortemaja, Mustamäe Laste Loomingu Maja ning teostatakse ka muid haridus- ja huvihariduse asutuste renoveerimistöid.

2018. aastal lõpetatakse Pääsküla Gümnaasiumi tervikrenoveerimine, Tallinna Prantsuse Lütseumi võimlahoone ehitus, Tallinna Männikäbi ja Sitsi lasteaedade renoveerimine, remonditakse Vanalinna Hariduskolleeiumi Pühavaimu tn 8 õppehoone, valmib Tallinna Pae Gümnaasiumi ja Pirita-Kose Lasteaia juurdeehitus, valmib kontserdisaal Tallinna Huvikeskuses Kullo, viiakse ellu

koolide ja lasteaedade EV100 mänguväljakute rajamise projekt ning teostatakse muid remonttöid, lasteasutuste õuealade valgustamist ja luuakse täiendavaid parkimisvõimalusi.

Kultuuri valdkonnas jätkub Tallinna loomaia arendamine ja Tallinna lauluväljaku rajatiste rekonstrueerimine. Kavas on rajada Tallinna Loomaaeda nn „Pilvemetsa“ hoone ning lõpetada paksunahaliste maja jõehobude osa ehitustööd. Lauluväljaku alal on vajalik peale raadiotorni rekonstrueerimistööde lõpetamist jätkata vajalike remonttöödega, mis tagavad suurürituste turvalise läbiviimise. Tallinna Botaanikaaias on kavas rajada alpinaarium ja salikaarium. Oluliseks ettevõtmiseks saab olema ka Mustamäe Kultuurikeskuse Kaja rekonstrueerimine põlvkondade majana, kusjuures ruumid saab ka linnaosa valitsus. Jätkub Mustpeade Maja ja Tallinna Linnateatri hoonete renoveerimine. Valmib mälestusmärk esimesest eestlasest linnapeale V. Lenderile ning Nõmme Jaamaülema pronkskuju. Korrastatakse Toompea tugimüüri, linnamüüri, Pirita kloostri varemeid. Parendustöid tuleb teostada ka teistes linna kultuuri- ning vaba aja keskustes, raamatukogudes ja muuseumites. Jätkatakse vanalinna atraktiivsuse tõstmiseks vajalike investeeringutega. 2017. aastal valmis Tallinna linnahalli ja lähiala detailplaneering eesmärgiga rekonstrueerida linnahall ning naaberkruntidele rajada äri- ja ühiskondlikud hooned, rannapromenaad ja kergliiklusteed. Otsitakse lahendusi Vabaduse väljaku teise etapi väljaehitamiseks. Tallinna linn rekonstrueerib koos riigiga Tallinna linnahalli konverentsikeskuseks ja kontserdihalliks. Tallinna Kultuurikatla investeeringute osas on vajalik taastada demonteeritud söestakaad ja ehitada välja gaasitorn.

2018. aastal valmib Sõjakooli memoriaal Tondil, uued raamatukogu ruumid avatakse Lasnamäel Punane tn 69. Linn annab investeerimistoetust Tallinna linnahalli ning Tallinna lauluväljaku rekonstrueerimis- ja renoveerimistöödeks. Koostöös Eesti Evangeelse Luterliku Kirikuga valmib Mustamäe kiriku hoone koos juurdepääsuteedega.

Spordi- ja vaba aja valdkonnas jätkuvad Kadrioru staadioni, spordiparkide, jalgpalli-, korvpalli- ja võrkpalli välimänguväljakute rajamine linnaosades. Renoveerimistööd toimuvad mitmetes olemasolevate spordihoonetes ja spordirajatistes. Mitmed spordi- ja vaba aja veetmise kohad on kavas rajada erasektorit kaasates: Mustamäele Akadeemia tee 30 krundile rajatakse hoonestusõiguse alusel ujula ja avaliku saunaga spordi- ja vabaajakeskuse, Tondiraba jäähalli kõrvale ujula ja golfikeskus ning Õismäe tee 130a krundile 200-kohaline spordihotel koos pallimängude keskusega. Kavas on kaasajastada erasektori toel ka Nõmme Tennisekeskus ja Kristiine spordihall. Tallinna linn annab koos riigiga panuse ka Mittetulundusühing Eesti Spordiselts Kalevile kuuluva Kalevi staadioni rekonstrueerimiseks, eeskätt juurdepääsuteede, parklate ja haljastuse rajamisega.

2018. aastal lõpetatakse M. Härma tn 14 mänguväljakute rajamine ning jätkatakse spordiparkide rajamist linnaosades.

Sotsiaal- ja tervishoiu valdkonnas jätkatakse Tallinna uue haigla arenguvisioniga, valmib haigla eskiisprojekt ja finantseerimiskava, mille järgnevad haigla rajatiste projekteerimistööd. Seoses elanikkonna vananemisega vajab Iru Hooldekodu laiendamist. 2018. aastal valmib ehitusprojekt ning peale seda algavad ehitustööd. Kavas on jätkata ka linna sotsiaalmajutusüksuste rajamist. Valmib uus sotsiaalmajutusüksus Punane tn 48a ning alustatakse Oksa tn 8 // Tondi tn 51b // 51c üksuse projekteerimist. Renoveerimistööd toimuvad Tallinna Vaimse Tervise Keskuse Pelguranna tn 31 ja Peterburi tee 11 hoonetes, Päevakeskus Kāo Maleva ja Pae keskustes jm. Uuenevad linnaosade sotsiaalkeskuste ruumid Tondil, Põhja-Tallinnas ja Mustamäel. Jätkuvad linna muude sotsiaalhoolekande asutuste hoonete ja ruumide remonttööd. Lisaks eeltoodud investeeringutele rajab Lääne-Tallinna Keskhaigla peale Mustamäe tervisekeskuse valmimist ka Koplisse tervisekeskuse. Ida-Tallinna Keskhaiglal on kavas aastatel 2020–2021 rajada Magdaleena tervisekeskus ning renoveerida igal aastal olemasolevaid haiglaruume. Tallinna Lastehaiglal on kavas renoveerida erakorralise meditsiini osakond ja haigla operatsiooniplokk.

2018. aastal lõpetatakse Põhja-Tallinna Sotsiaalkeskuse rajamine Sõle tn 61a ja valmib Pelguranna tn 31 tugikodu psüühiliste erivajadustega inimestele ning samal kinnistul renoveeritakse olemasolev Tallinna Vaimse Tervise Keskuse hoone.

Elamu- ja linnamajanduse valdkonnas jätkub ühiselamu tüüpi hoonete renoveerimine, peale Paagi tn 10 hoone renoveerimistööde lõpetamist renoveeritakse Sõpruse pst 5 hoone. Kavas on alustada uute munitsipaalalamute projekteerimist ja ehitamist linnale kuuluvatel kinnistutel

Maleva tn 18 ja Vasara tänava piirkonnas. Tallinna linn loodab saada osa ka riigi poolt kohalikele omavalitsustele üürielanute programmi alusel eraldatavast 57,5 miljonist eurost, kus riigi toetuse määr on 50% üürielanu rajamise abikõlblikest kuludest. Elamurajoonides remonditakse majadevahelisi teid ja luuakse uusi parkimiskohti. Igal aastal eraldatakse vahendeid linnaasutuste lipipäasetavuse parendamiseks. Erasektori kaasabil hoonestusõiguse lepingu alusel rajatakse pilootprojektina Mustamäele Tammsaare tee 92 400-kohaline parkimismaja. Vaatama sellele, et kümne aasta jooksul on linn „Hoovid korda“ projekti raames aidanud korterelamute juurde rajada ligi tuhat parkimiskohta, ei jätku parkimiseks vajalikke kohti piisavalt ning seetõttu on vaja leida probleemi lahendamiseks uusi lahendusi. Pilootprojekti õnnestumise korral on kavas rajada parkimismaju ka teistesse linna elamupiirkondadesse. Koostöös erasektoriga on kaalumisel avaliku sauna koos veekeskusega ehitamine Kristiine linnaossa. 2018. aastal lõpetatakse Lilleturu renoveerimine ning ühiselanu tüüpi hoone renoveerimine asukohaga Paadi tn 10.

Linnatranspordi valdkonnas lõpetatakse Viru Keskuse bussiterminali remont, paigaldatakse ühistranspordipeatustesse suuremas mahus uusi ootekodasid ning reaalajas infotabloosid. Eelarvestrateegia perioodil jätkub ühistranspordi arendamine ning liinivõrgu korrastamine. Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts jätkab ühistranspordivahendite uuendamist. 2017. aastal soetab aktsiaselts 50 uut bussi ja 27 kasutatud bussi, renoveerib 9 trammi ja soetab 6 retrotrammi, 2018. aastal soetab 15 kasutatud bussi ja renoveerib 5 trammi, 2019. aastal soetab 40 uut bussi ja 10 kasutatud bussi, 2020. aastal 20 kasutatud bussi ning 2021. aastal 35 uut bussi ja 20 kasutatud bussi. Linn toetab antava sihtfinantseeringuga Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi Kadaka tee 62a värvimishalli ehitamist ning Vana-Lõuna tn 41 trammidepoo mehhaanikatöökoja rekonstrueerimist.

2018. aastal annab linn Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsile investeerimistoetust trammide rekonstrueerimiseks. Lisaks jätkub ühistranspordipeatustesse ootekodade ning reaalajas infotabloode paigaldamine. Jätkatakse koostööd riigiga ning otsitakse uusi partnereid iseseisvate autode katsetamiseks ja kasutuselevõtuks Tallinnas.

Heakorra valdkonnas jätkub roheline pealinna programmi raames linna rohevõrgustiku arendamine, kergliiklusteede rajamine jm. Jätkub ka linna parkide, randade ja haljasalade korrastamine, uue tänavainventari ja välitualettide paigaldamine. Rekonstrueerimistööd on kavandatud Kase, Süsta, Männipargis, Lepistiku, Kadrioru jt parkides, Skoone bastionalal jm haljasaladel. Puhastatakse Õismäe ja Löwenruhi pargi tiigid. Projekti „Linnapõllumajandus“ raames rajatakse sobivatesse kohtadesse kogukondlikke istutuskastidega ühisaedu. Looduskaitsealuse Paljassaare märgala võsastumise ja roostiku vohamise vältimiseks on kavas Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel rajada koostööpartneriga Paljassaarde piirdeaiaga rannakarjamaa alad. Jätkub Tallinna avamine merele, sh mereäärsete piirkondade väljaarendamine ja meretrammi idee edasiarendamine. Rajatakse laste mänguväljakuid, virgutusalasid, treeningelemente haljastutesse, koerte jalutus- ja treeningväljakuid, kergliiklusteid jm. Kogupere mänguväljakud valmivad Vabaduse pst 96, Lillepi pargis, Männipargis ja Järveotsa tee 2a. Koerte jalutus- ja treeningväljakud on kavandatud Kopliranna, Kakumäe, Kadrioru, Varraku ja Pihlaka tänava piirkonda. Rajatakse puhkealasad, külaplatse, vabaõhulavasid, uisuplatse jm. Korrastatakse kalmistuid, rajades vajadusel kolumbaariume, veetrasse jm vajalikku. Jätkatakse jäätmejaamade ehitamist, nende varustamist multiliftkonteineritega ja muu vajaliku inventariga. 2018. aastal lõpetatakse Tammsaare pargi rekonstrueerimine.

Teede ja tänavate valdkonnas on välisprojektide osas kavas peale Haabersti ristmiku, Reidi tee ja Gonsiori tänava valmimist alustada Tallinna Vanasadama ja kesklinna vahelise liikuvuskeskkonna arendamisega, rajada Filtri teed Kadrioruga ja Ülemiste ühisterminaliga ühendav kergliiklustee, sadamaala kergliiklustee lõigus Kalaranna – Reidi tee ja rekonstrueerida Vana-Kalamaja tänav. Välisrahastuse saamisega on kavas alustada lennujaamast Vanasadama D-terminali juurde uue trammiliini projekteerimist ja ehitamist. Linna vahenditest on kavas rekonstrueerida Rannamõisa tee linna piirini, teostada Mustakivi tee läbimurre Kose teeni, teostada teede rekonstrueerimis-, kapitaalremondi- ja taastusremontideid Sõpruse pst, J. Smuuli teel, Betooni tn, Kadaka teel, Tööstuse tn, Laagna teel, Endla tn, Rahumäe teel, Laki tn jm, remontida kvartalisiseseid teid, rekonstrueerida tänavavalgustust, ülekäiguradade valgustust, koolide ja lasteaedade õuealade valgustust. Igal aastal eraldatakse lisaks välisrahastusega kergliiklusteede rajamisele ca 2 miljonit eurot muude kergliiklusteede ja terviseradade rajamiseks. Jätkub uute foorisüsteemide rajamine

tiheda liiklusega ristmikele ja ülekäigukohtadesse. Liiklusohutuse tagamise eesmärgil soetatakse uusi liikluskorraldusvahendeid, sh elektroonilisi liiklusmärke. Kavas on jätkata Pargi&Reisi parklate ja ühistranspordi peatuste arendamisega.

2018. aastal on kavas lõpetada Haabersti ristmiku ja Gonsiori tänava rekonstrueerimine, Reidi tee ehitamine ja Viljandi kergliiklustee rajamine lõigus Pärnu maanteest Valdeku tänavani. Välisrahastusega teede ja tänavate valdkonnas on suuremateks töödeks Võidujooksu tn (Laagna tee – Valge tn), Poska tn (Vesivärava tn – Narva mnt), Õie tn (Vabaduse pst – Pärnu mnt), Liivalaia tn (Pärnu mnt – Juhkentali tn), Kadaka tee (Ehitajate tee – Akadeemia tee), Kolde pst (Sõle tn – Pelguranna tn), Tähetorni tn (Paldiski mnt – Kadaka pst), Tulika tn (Paldiski mnt – Endla tn), Vana-Pirita tee, Vabaõhukooli tee ja Hooldekodu tee kergliiklusteede ning kvartalisest teede rekonstrueerimised, kapitaalremondid ja taastusremondid jm.

Linna tugisüsteemide valdkonnas renoveeritakse linna haldushooneid, kavas on edasi minna ka linna uue haldushoone (raehoone) projektiga linnahalli piirkonnas ning ka linnaosade haldushoonete projektidega. 2018. aastal renoveeritakse Tallinna Perekonnaseisuameti hooned ning rajatakse Tallinna Linnaarhiivi Tolli tn 8 hoonesse arhiiviruumid.

Ülevaade eelolevate aastate kavandatavatest investeerimisprojektidest ja antavast sihtfinantseerimisest on toodud alljärgnevas tabelites.

Tabel 10 Välisrahastusega investeerimisprojektid aastatel 2016–2021 (tuhat €)

Investeerimisprojektid	2018	2019	2020	2021
Välisrahastusega investeerimisprojektid kokku	46 386	13 920	8 924	0
Haridus	2 900	1 600		
sh Järveotsa tee 33 lasteaiahoone renoveerimine				
Tallinna Männikäbi Lasteaia renoveerimine ja energiasääst				
Sitsi Lasteaia renoveerimine ja energiasääst				
Kultuur	125	2 146	2 618	
sh Tallinna loomaaeda projekt „Pilvemets“				
Sotsiaalhoolekanne	1 291			
sh Pelguranna tn 31 tugikodu rajamine				
Teed ja tänavad	41 600	9 704	6 306	
Välisrahastusega teede kapitaalremont ja rekonstrueerimine	37 442	4 692	4 692	
sh Haabersti ristmiku rekonstrueerimine, sh ühistranspordirada kesklinna				
Reidi tee ehitus Tallinnas				
Vanasadama ja kesklinna vahelise liikuvuskeskkonna arendamine				
Gonsiori tänava rekonstrueerimine Tallinnas				
Linnapiirkondade kergliiklusteede rajamine	2 374	3 228	1 614	
sh Viljandi mnt kergliiklustee (Pärnu mnt - Valdeku tn)				
Filtri teed Kadrioruga ja Ülemiste ühisterminaliga ühendav kergliiklustee				
Sadamaala kergliiklustee lõigus Kalaranna tn - Reidi tee				
Vana-Kalamaja tänava rekonstrueerimine				
Mustamäe välisvalgustuse rekonstrueerimise I etapp				
Heakord	220	220		
sh Tallinna linna hooldus-, heakorra- ja haljastustööde infosüsteemi loomine				
Tehnovõrgud	250	250		
sh Tehnoloogilise lahenduse prototüübi loomine maa-aluste rajatiste 3D andmeseireks				

Tabel 11 Välisrahastusega investeerimisprojektid aastatel 2016–2021 (tuhat €)

Investeerimisprojektid	2018	2019	2020	2021
Muud investeerimisprojektid kokku	66 292	69 233	73 636	76 321
Haridus	21 315	20 710	23 990	22 600
Põhikoolide ja gümnaasiumite remont ja soetused				
Tallinna Arte Gümnaasiumi tervikrenoveerimine				
Tallinna Saksa Gümnaasiumi remondi lõpetamine				
Jakob Westholmi Gümnaasiumi juurdeehitus				
Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi renoveerimine				
Tallinna Reaalkooli juurdeehitus				
Pääsküla Gümnaasiumi tervikrenoveerimine				
Tallinna Tondi Põhikooli tervikrenoveerimine				
Lasnamäe Põhikooli tervikrenoveerimine				

	2018	2019	2020	2021
Investeeringiprojektid				
Tallinna Pae Gümnaasiumi laiendus				
Vanalinna Hariduskolleegeiumi Pühavaimu 8 hoone remont				
Tallinna Täiskasvanute Gümnaasiumi fassaad ja osaline remont				
Tallinna Inglise Kolledži, Kivimäe Põhikooli, Prantsuse Lütseumi, Gustaf Adolfi Gümnaasiumi, Tallinna Reaalkooli jt renoveerimisprojektid				
Tallinna Prantsuse Lütseumi võimlahoone				
Nõmme Gümnaasiumi võimla				
spordisaalide ja staadionite arendamine (Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasium, Tallinna Kadaka Põhikool, Tallinna Mustjõe Gümnaasium, Haabersti Vene Gümnaasium, Haabersti Vene Lütseum, Öismäe Gümnaasium)				
Koolide juurde jalgrattaparklate rajamine				
Põhikoolide ja gümnaasiumide muud remonttööd, soetused ja tuleohutusnõuete täitmine				
Koolieelsete lasteasutuste remont, soetused ja uued lasteaiad				
Pirita-Kose Lasteaia juurdeehitus				
Lasteaedade välisvalgustus, krundisisesed teed ja parklad				
100 mänguväljaku projekt EV100				
Koolieelsete lasteasutuste remonttööd, soetused ja tuleohutusnõuete täitmine				
Huvikoolid				
Kristiine kontserdisaal				
Huvikeskus Kullo remondi lõpetamine				
Tallinna Muusikakooli (Narva mnt 28) renoveerimine				
Laste- ja noortemajade arendamine (Tallinna Kopli Noortemaja, Mustamäe Laste Loomingu Maja, Nõmme Noortemaja)				
Huvikoolide muud remonttööd, soetused ja tuleohutusnõuete täitmine				
Kultuur ja muinsuskaitse	8 980	3 610	2 940	3 990
Tallinna Keskraamatukogu uue filiaali avamine Lasnamäel, filiaalide remonttööd ja teavikute soetamine				
Mustpeade Maja restaureerimine				
Tallinna Linnamuuseumi filiaalide remonttööd ja ekspositsiooni uuendamine (Pikk tn 29, Vene tn 29, A. H. Tammsaare ja E. Vilde majamuuseumid)				
Tallinna Loomaaia investeeringud (Paksunahaliste maja, puhkeala rajamine ja vanade hoonete lammutamine)				
Tallinna Botaanikaia investeeringud (alpinaarium, salikaarium)				
Tallinna Linnateatri remonttööd, valgustus ja helitehnika				
Vene Kultuurikeskuse renoveerimine				
Dominiiklaste kloostrikompleksi renoveerimine				
Mustamäe Kultuurikeskus Kaja ehitus				
Salme Kultuurikeskuse renoveerimine				
Sõjakooli memoriaali rajamine				
Esimese eestlasest linnapea V. Lenderi mälestusmärgi rajamine				
Nõmme Jaamaülemäe pronkskuju püstitamine				
Muinsuskaitsealased investeeringud (Toompea tugimüüri, linnamüüri ja Pirita kloostri varemete korrastamine jm vanalinna muinsuskaitse objektid)				
Kultuuriasutuste muud remonttööd ja soetused				
Sport ja vaba aeg	1 200	3 115	3 315	3 325
Kadrioru Staadioni renoveerimine ja ehitus				
M. Härma tn 14 spordiväljakute rajamise lõpetamine				
Spordiparkide rajamine Lastestaadionile ja linnaosadesse				
Linnaosadesse jalgpalli-, korvpalli- ja võrkpalliväljakute rajamine				
Rulapargi rajamine Kristiinesse Charlottenthal parki				
Spordimängude staadioni korrastamine (Koorti tn 25)				
Rahvaspordiväljaku rajamine (Katleri tn 2a)				
Spordiasutuste muud remonttööd ja soetused				
Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid	1 296	884	5 361	6 656
Tallinna Vaimse Tervise Keskuse renoveerimistööd (Pelguranna tn 31, Peterburi te 11)				
Päevakeskus Käo renoveerimistööd (Maleva ja Pae keskus)				
Mustamäe Sotsiaalkeskuse renoveerimine ja õueala korrastamine (Ehitajate tee 82)				
Kesklinna Sotsiaalkeskuse filiaal Tondi asumisse				
Põhja-Tallinna Sotsiaalkeskus (Sõle tn 61a)				
Sotsiaalmajutusüksuste renoveerimine ja soetused (Punane tn 48a ja Oksa tn 8 // Tondi tn 51b // 51c)				
Iru Hooldekodu õenduskodu				
Tallinna Kiirabi meditsiinivarustuse soetamine				
Linnamajandus	231	250	127	118
Turgude arendamine				
Tallinna kinnisvararegistri arendamine				
Linnaasutuste lipipäsetavuse parendamine				
Elamumajandus	1 600	7 582	6 768	3 700
Ühiselamu tüüpi hoonete renoveerimine (Paagi tn 10, Sõpruse pst 5)				
Munitsipaalalamute projekteerimine, ehitamine ja sisustamine (Maleva tn 18, Vasara tn kvartal)				

Investeeringiprojektid	2018	2019	2020	2021
Muud linnavara valdkonna remonttööd ja soetused				
Linnatransport	1 267	900	900	900
Ootekodade soetamine ja paigaldamine				
Viru keskuse bussiterminali remont				
Ühistranspordipeatustes reaalajas infotabloode paigaldamine				
Heakord	4 315	2 670	2 670	4 670
Kogupere mänguväljakute rajamine ja rekonstrueerimine (Vabaduse pst 96, Lillepi park, Männipark, Järveotsa tee 2a)				
Mänguväljakud ja treeningelemendid linnaosadesse ja asumitesse (mh Tanuma tn, Nõmme tee, Tedre tn, Kirsi tn, Spordi tn, Mustamäe asumites 9 mänguväljakut jne)				
Koerte jalutus- ja treeningväljakute rajamine ja rekonstrueerimine (Kopli ranna, Kakumäe, Kadrioru, Varraku, Pihlaka)				
Kalmistute investeeringud (kolumbaariumid, veetrassid, hoonete remont)				
Linnamööbli soetamine (prügikastid, pingid jm)				
Tammsaare pargi rekonstrueerimine				
Muud pargid ja rohealad (Kase park, Süsta park, Männipark, Lepistiku park, Sütiste parkmets, Pelguranna / Stroomi rannapark, Merimetsa puhkeala koos terviserajaga, Haabersti metsa puhkeala, Lindakivi puhkeala, Skoone bastion, Paevälja roheala, Löwenruh pargi vabaõhulava ja külalplats, Kakumäe ja Mustjõe asumi külalplatsid, Kakumäe ranna laulukäär koos lava ja väljakuga, Pae pargi vabaõhulava, Löwenruh pargi tiigi korrastamine, Öismäe tiigi ja purskkaevu renoveerimine, Nõmme uisuplats, hoovialade korrastamine Mustamäel, endiste raudteejaama hoonete renoveerimine jm)				
Teed ja tänavad	24 853	29 352	27 405	30 202
<u>Välisrahasusteta teede kapitalremont ja rekonstrueerimine</u>	<u>20 850</u>	<u>25 600</u>	<u>23 600</u>	<u>23 600</u>
sh Mustakivi tee läbimurre Kose teeni				
Marsi ja Sammu tänavaid ühendav kvartalisisene tänav koos bussipeatusega				
Välisrahasusteta kergliiklusteede ja terviseradade rajamine	2 000	2 000	2 000	2 000
Tänavavalgustuse ehitamine ja renoveerimine	1 000	1 000	1 000	1 000
sh programm „Turvaline ülekäigurada“				
Fooriobjektide rajamine	463	212	265	62
sh Rannamõisa tee / Kakumäe tee / Pikaliiva ristmik, Kopli tn / Tööstuse tn / Paljassaare tee ristmik, Narva mnt Tallinna Ülikooli esised foorid, Kuuli tn / Narva mnt, Kose tee / Narva mnt, Erika tn / Ristiku tn / Kopli tn, Akadeemia tee / Järveotsa tee, Kadaka tee / Mäepealse tn, Kadaka tee / Kassi tn, Paldiski mnt / Astangu tn, Narva mnt / Valge tn, Tervise tn / Viljandi mnt läbimurre)				
Liikluskorralduse vahendid (elektroonilised liiklusmärgid, foorikontrollerid, fooripead, kandurid, liiklusjärelevalve seadmed)	400	400	400	400
Maade ja asjaõiguste omandamine	40	40	40	40
Linnaplaneerimine	60	60	60	60
Geoinfosüsteemide arendamine ja soetused				
Linna tugiteenused	1 175	100	100	100
Linna haldushoonete renoveerimistööd ja projektid				
Tallinna Linnaarhiivi Tolli tn 8 hoone keldriruumide ümberehitamine arhiivihoidlaks				
Perekonnaseisumeti peahoone ja abihoone renoveerimine, Pärnu mnt 67				

Tabel 12 Antav sihtfinantseering investeeringutegevuseks aastatel 2016–2021 (tuhat €)

Antav sihtfinantseering investeeringutegevuseks	2018	2019	2020	2021
Sihtfinantseering kokku	7 443	28 941	31 600	32 150
Tallinna lauluväljaku investeeringud	500	250		
Kalevi staadioni investeeringud	2 000	3 591		
Tallinna Haigla uue hoone projekt			6 000	8 000
Tallinna linnahalli rekonstrueerimine	2 500	24 350	24 100	24 150
Trammide rekonstrueerimine	2 443			
Kadaka tee 62a värvimishalli ehitus		750		
Vana-Lõuna tn 41 trammidepoo mehaanikatöökoja rekonstrueerimine			1 500	

Kalev Kallo
Tallinna Linnavolikogu esimees